

PM 2019:02

ROT-reformen

– beskrivning av företagens utveckling 2010–15

ROT-AVDRAGET, EN SKATTESUBVENTION FÖR RENOVERING och förbättring av befintliga byggnader, introducerades permanent 2008. I detta PM analyserar Tillväxtanalys de näringslivs- och sysselsättningsförändringar som skett i samband med genomförandet av ROT-reformen mellan åren 2010 och 2015. Vårt fokus ligger på de företag som utfört ROT-tjänsterna samt de som driver och arbetar i dessa företag.

Dnr: 2018/117
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010 447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Marcus Jernström
Telefon: 010-447 44 62
E-post: marcus.jernstrom@tillvaxtanalys.se

Förord

Tillväxtanalys har med detaljerad registerdata analyserat de näringslivs- och sysselsättningsförändringar som skett i samband med ROT-reformen under perioden 2010–15. Denna studie är en deskriptiv analys och ett första steg i att utvärdera ROT-reformen med fokus på företagen, företagarna och de anställda som utför ROT-tjänsterna.

Det aktuella PM:et redovisar den tredje delstudien inom Tillväxtanalys ramprojekt *Skapar branschspecifika skattelättnader tillväxt?* som pågår 2018–19. I de två tidigare delstudierna har vi beskrivit de näringslivs- och sysselsättningsförändringar som skett i samband med RUT-reformen samt erfarenheter av liknande insatser i andra europeiska länder. I kommande delstudier ämnar vi komplettera resultaten i dessa studier med effektutvärderingar där vi studerar kausala effekter av RUT- och ROT-reformerna på företagen och sysselsättningen.

Rapporten har författats av Marcus Jernström, Torbjörn Danell och Anne Kolmodin, alla analytiker vid Tillväxtanalys. Sofia Tano och Maria Nordin Skult har bidragit med synpunkter på rapporten. Marcus Jernström har varit projektledare.

Tillväxtanalys vill rikta ett tack till alla som på olika sätt bidragit till arbetet genom inspel och idéer till studien.

Östersund, februari 2019

Carly Smith-Jönsson
Avdelningschef, Infrastruktur och investeringar
Tillväxtanalys

Innehåll

Sammanfattning	5
Summary	8
1 Introduktion	11
1.1 Syfte och frågeställning	12
1.2 Genomförande och metod.....	12
1.2.1 Data	12
1.2.2 Avgränsningar	13
1.3 ROT-företagen i ett sammanhang	13
1.3.1 Kort om byggsektorns utvecklingstrender i relation till före och efter införande av ROT	14
1.3.2 Utförare och utbetalda belopp från Skatteverket.....	15
2 Bakgrund och mål med reformen	18
2.1 ROT-reformen.....	18
2.1.1 Bakgrund	18
2.1.2 Regeringens mål med reformen	23
3 Fler jobb i fler och växande ROT-företag?	26
3.1 ROT-nischade företag.....	27
3.1.1 ROT-nischade företags lokaliseringsmönster.....	28
3.1.2 Branschutveckling och företagsdynamik.....	29
3.1.3 HUS-nischade företag.....	35
3.2 Företagarna	35
3.2.1 ROT-företagarnas utbildningsnivå och tidigare sysselsättningsstatus.....	37
3.3 Fler arbetstillfällen i ROT-nischade företag?	39
3.3.1 Nya arbetstillfällen i ROT-företagen	40
3.3.2 Utbildningsbakgrund hos nyanställda i ROT-företagen	43
3.3.3 Hur går det sedan?	44
4 Diskussion och slutsatser	46
4.1 ROT-reformen ur ett näringspolitiskt perspektiv	46
4.2 ROT-reformen ur ett sysselsättningspolitiskt perspektiv	46
4.3 Få utrikes födda och kvinnor blir företagare inom ROT-relaterade verksamheter	47
4.4 ROT-företagens egenskaper och utveckling	47
4.5 ROT-reformen och nyanställningar.....	48
4.6 Vad händer sen?	49
Referenser	50

Sammanfattning

Denna delstudie är en deskriptiv analys av det så kallade ROT-avdraget med fokus på företagen, företagarna och de sysselsatta. Delstudien ingår i ramprojektet (*Skapar branschspecifika skattelättnader tillväxt?*) och är en likartad analys som vi tidigare genomfört med fokus på RUT-företagen och RUT-avdraget.¹ Sett över hela den undersökta perioden 2010–15 är den procentuella ökningen av antalet ROT-nischade företag något lägre än för företagsstocken generellt i Sverige. Framför allt visar resultaten att antalet företag ökar som mest under början av perioden. När det gäller förändringar i ROT-nischade företags sysselsättning under motsvarande period kan det konstateras att den årliga sysselsättningsökningen varit relativt dämpad över hela perioden, förutom under år 2014. Vi kan konstatera att den procentuella sysselsättningsökningen i de ROT-nischade företagen har legat markant under den generella trenden för sysselsättningsutvecklingen i Sverige.

Under ROT-reformens genomförande har det positiva sysselsättningstillskottet i de ROT-nischade företagen varit mest framträdande under början och i slutet av perioden. Sysselsättningstillskottet i de ROT-nischade företagen över tid har varit nästintill helt avhängigt av de sysselsättningsförändringar som skett i befintliga företag och inte av ett inflöde av nya företag.

ROT – en arbetsmarknadspolitisk åtgärd utifrån ett sysselsättnings- och näringspolitiskt perspektiv

ROT-avdraget har införts i olika omgångar som varit tidsbegränsade för att i första hand stimulera konjunkturen inom byggbranschen. Den 30 juni 2009 blev skattereduktionen för första gången en åtgärd med avsikt att vara permanent. Reformens huvudsakliga syfte var att motverka svartarbete och öka arbetskraftsutbudet. ROT-avdraget gällde retroaktivt från 8 december 2008. Den stora skillnaden från tidigare omgångar av ROT-avdrag var att privatpersoner fick dra av 50 procent av arbetskostnaderna för ROT-arbete i sin deklaration och max 50 000 kronor per person och år. År 2009 infördes även den så kallade fakturamodellen, vilken innebär att företagen gör avdrag för skattereduktionen direkt i fakturan till kunden och sedan ansöker om resterande belopp hos Skatteverket.

I denna studie har Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) valt att främst studera reformen ur ett sysselsättnings- och näringspolitiskt perspektiv, vilket kan anses motiverat med anledning av att tjänsterna utförs av företag. Fokus i denna studie ligger på företag som utfört ROT-tjänster från fakturamodellens införande fram till 2015. Förändringar som skedde 2016 och 2017 i form av reducerat belopp och vilka tjänster man kan göra avdrag för ligger därmed utanför denna studie. Studien bygger på detaljerad registerdata över företagen, företagsledarna och de anställda.

Rapportens ansats och begränsningar

Tillväxtanalys har i detta pm genomfört en deskriptiv statistikanalys av de näringslivs- och sysselsättningsförändringar som skett i samband med ROT-reformens genomförande under perioden 2010–15. Vi har analyserat utvecklingen av ROT-företagen och vilka individerna är som startar eller tar anställning i företag som utfört ROT-tjänster. Vi kan på så sätt få en

---

¹ Se Tillväxtanalys, RUT-reformen – en deskriptiv analys av företagen och företagarna, PM 2018:12.

bättre bild av hur dessa företag utvecklas och hur sysselsättningen för olika grupper har förändrats i samband med ROT-reformen. Vi kommer inte i dagsläget kunna uttala oss om specifika effekter av reformen eftersom det kan finnas ett flertal underliggande faktorer som inverkar på resultaten. Vi vill betona att vi i detta skede studerat relevanta förändringar i samband med ROT-reformen och inte effekter av reformen. För att kunna uttala oss om kausala effekter av reformen på företagen och sysselsättningen behöver vi genomföra en effektutvärdering. Den är planerad att genomföras och färdigställas under hösten 2019.

En växande företagsstock i framför allt angränsande kommuner till storstäder

Rapportens resultat baseras på en analys av ROT-nischade företag enligt Skatteverkets definition.² Denna specifika företagsgrupp är i hög grad kopplad till ett fåtal branscher, framför allt till fem branscher inom byggverksamheter. Våra huvudresultat visar att de ROT-nischade företagen under fem år har ökat med ca 6 000 företag. Merparten av denna ökning skedde i början av tidsperioden för att sedan stabilisera sig på en relativt jämn ökning per år. Det kan förklaras av att inträdet av ROT-nischade företag är relativt stort i relation till utträdet under 2010. Lokaliseringen av ROT-nischade företag är relativt stabilt över tid. Ca 80 procent av företagen är lokaliserade i en storstadskommun eller i en kommun nära en storstad. Överlevnadsgraden bland företagen är hög, högre än för företag generellt. De flesta ROT-nischade företag är enskilda firmor men andelen minskar medan andelen aktiebolag ökar över tid. Företagen är relativt små; oftast mikro-företag med 2–9 anställda och de små företagen ökar under tidsperioden. Under en halv procent av företagen har över 50 anställda.

De ROT-relaterade verksamheterna är fortsatt mansdominerade med få utrikesfödda företagare

De ROT-relaterade verksamheterna är kraftigt mansdominerade. Nästan alla ROT-nischade företag drivs av män, endast ett fåtal av företagsledarna är kvinnor. Däremot kan vi konstatera att andelen företag som drivs av kvinnor har ökat något under den undersökta perioden 2010–15, från 3,0 till 3,6 procent. Det är få utrikes födda företagare inom ROT-företagen i jämförelse med RUT-företagen. Av ROT-företagarna är 10 procent utrikes födda företagare, medan andelen bland RUT-företagarna är 30 procent. Till detta kan även tilläggas att de utrikes födda ROT-företagarna har i genomsnitt bött 17 år i Sverige. När det kommer till utbildningsnivån bland företagarna visar statistiken att personer med en gymnasial utbildning utgör den största gruppen. Vi kan också notera att den gymnasiala utbildningsnivån är ett mera dominerat inslag för männen inom gruppen ROT-företagare än vad den är för kvinnorna. Andelen med eftergymnasial utbildning är däremot relativt låg bland männen (cirka 10 procent) i jämförelse med kvinnorna där cirka 30 procent har en sådan utbildning. Även i gruppen med kort utbildning kan vi notera vissa skillnader mellan könen. Ungefär 20 procent av företagarna som är män har en kort utbildning medan motsvarande siffra för kvinnorna är endast 10–15 procent.

---

² Det totala beloppet för ROT-tjänster under ett år ska uppgå till minst 10 procent av löneutbetalningarna samma år.

Fler sysselsatta i ROT-nischade företag, framför allt under år 2014

Antalet sysselsatta i ROT-nischade företag utgör nästan 3,3 procent av samtliga sysselsatta i landet (2015). Antalet sysselsatta i ROT-nischade företag ökade från 128 000 personer år 2010 till 154 000 personer 2015. De flesta sysselsatta är män, men vi har haft en ökning av antalet sysselsatta kvinnor från strax över 10 600 (år 2010) till 15 400 (år 2015), vilket innebär att andelen sysselsatta kvinnor ökade från 8 till 10 procent under den undersökta perioden.

Genom att studera tidigare sysselsättningsstatus för de som var sysselsatta i de ROT-nischade företagen får vi en uppfattning om de kommer från en annan anställning eller från arbetslöshet. Resultaten visar att av den delpopulation som inte hade ett arbete i ett ROT-nischat företag året innan kommer 74,5–79 procent under den undersökta perioden från ett annat förvärvsarbete. Cirka 10 procent av de nyanställda har varit i utanförskap året innan och cirka 5 procent av de anställda har varit studerande året innan. Resterande andelar de nyanställda för året har antingen tidigare varit föräldralediga eller pensionärer. Andelarna är relativt stabila över tid. Om vi jämför dessa siffror med sysselsatta i RUT-företag är det en relativt låg andel som kommer direkt från utanförskap då motsvarande andel för RUT-företag var cirka 20 procent. Vi kan även se att det är en högre andel som kommer från ett annat förvärvsarbete i samband med anställning vid ett ROT-nischat företag än vad som gäller vid en anställning i ett RUT-nischat företag.

Summary

This study is a descriptive analysis of what is known as the ROT tax deduction for services within repair, rebuilding and extensions. Our focus is on the firms, the entrepreneurs and the employees that perform these services. The study is part of the framework project *Do branch-specific tax reductions promote growth?* and is similar to our previous analysis of the RUT tax deduction for domestic household-related services.³ Seen over the whole survey period of 2010–15, the percentage increase in the number of ROT specialized firms is slightly lower than that of all firms in Sweden. Moreover, the results show that the number of firms increased most rapidly at the beginning of the period. Looking at changes in employment in ROT specialized firms during the corresponding period, the annual increase was relatively small over the entire period, except in the year 2014. We can see that the percentage increase in employment in the ROT specialized firms has been markedly below the general trend of employment growth in Sweden.

During the implementation of the ROT reform, the positive employment contributions in the ROT specialized firms were most prominent at the beginning and the end of the period. Over time, employment contributions in the ROT specialized firms have been almost entirely dependent on the employment changes that have taken place in existing firms and not on an influx of new firms.

ROT – a labour market policy measure based on an employment and economic policy perspective

Similar reforms have been introduced in a number of limited-duration stages to primarily stimulate economic activity in the construction industry. With the introduction of the present ROT reform on 30 June 2009, tax reduction was for the first time a measure that was intended to be permanent. The main purpose of the reform were to counteract undeclared work and increase the supply of labour. The ROT deduction was valid retroactively from 8 December 2008. The major difference from previous instances of ROT deduction was that private individuals were allowed to deduct 50 per cent of the labour costs of ROT work in their tax returns up to a maximum of SEK 50,000 per person per year. In 2009, the so-called invoice model was introduced, which means that the firms deduct the tax reduction directly in the invoice to the customer and then apply for the remaining amount from the Swedish Tax Agency.

In this study, the Swedish agency for growth policy analysis (Growth Analysis) has chosen to study the reform mainly from an employment and economic policy perspective, which can be justified because the services are carried out by firms. The focus of this study is on firms that have performed ROT services from the invoice model's introduction up until 2015. Changes that occurred between 2016 and 2017 in the form of reduced amounts and services for which deductions can be made are therefore outside the scope of this study. The study is based on detailed register data on the firms, the entrepreneurs and the employees.

The report's approach and limitations

For this paper, Growth Analysis has performed a descriptive statistical analysis of the commercial and employment changes that have occurred in the context of the

---

³ See Tillväxtanalys, RUT-reformen – en deskriptiv analys av företagen och företagarna, PM 2018:12.

implementation of the ROT reform during the period 2010–15. We have analysed the development of ROT firms, the entrepreneurs and the employees that perform the ROT services. We can thus get a better picture of how these firms develop and how employment for different groups has changed in the context of the ROT reform. We are not at present able to express an opinion on the specific effects of the reform, since there can always exist a number of underlying factors that influence the results. However, we wish to emphasise that at this stage we have studied the relevant changes in the context of the ROT reform and not the effects of the reform. In order to give an opinion on the causal effects of the reform on firms and employment, we need to perform an impact assessment. This study is planned to be carried out during the autumn of 2019.

Increasing numbers of firms, primarily in municipalities adjacent to cities

The report's results are based on an analysis of ROT specialized firms according to the Swedish Tax Agency's definition.⁴ This specific group of firms is strongly linked to only a few industry sectors, primarily to five sectors in construction. Our main results show that the ROT specialized firms increased by about 6,000 firms over the course of five years. The majority of this increase occurred at the beginning of the period and then stabilised at a relatively regular increase each year. This can be explained by the relatively high entry of ROT specialized firms in relation to those existing in 2010. The location of ROT specialized firms is relatively stable over the course of time. Approximately 80 per cent of the firms are located in a metropolitan municipality or in a municipality close to a city. The survival rate among firms is high, higher than for firms in general. Most ROT specialized firms are individual firms but this proportion decreases as the number of limited companies increases over time. The firms are relatively small, most often micro firms with 2–9 employees and the small firms increase over the period. Less than half a per cent of firms have more than 50 employees.

The ROT-related activities continue to be male dominated with few foreign-born entrepreneurs

The ROT-related activities are heavily male dominated. Almost all of the ROT specialized firms are run by men and only a few of the entrepreneurs are women. However, we can confirm that the proportion of firms run by women has increased slightly during the study period of 2010–15, from 3.0 to 3.6 per cent. There are few foreign-born entrepreneurs in ROT firms in comparison to the RUT firms. The proportion of foreign-born entrepreneurs in ROT firms is 10 per cent, while the corresponding number for RUT firms is 30 per cent. Furthermore, the foreign-born ROT entrepreneurs have been in Sweden for 17 years on average. In terms of the level of education of entrepreneurs, statistics show that the majority have an upper secondary education. We can also observe that an upper secondary education is more common among men in the group of ROT entrepreneurs compared to women. The proportion with higher education is relatively low, about 10 per cent, among men but significantly higher among women where around 30 per cent have such an education. More male entrepreneurs had a low educational attainment (about 20 per cent), compared with the proportion of women with a low educational attainment which was 10–15 per cent.

---

⁴ The total amount for ROT services in one year shall amount to at least 10% of salary payments in the same year.

More employed in ROT specialized firms, especially during 2014

The number of persons employed in ROT specialized firms represents almost 3.3 per cent of all employed persons in the country (2015). The number of persons employed in ROT specialized firms increased from 128,000 in 2010 to 154,000 in 2015. Most of the persons employed are men, but we have seen an increase in the number of women employed from just over 10,600 (in 2010) to 15,400 (in 2015), meaning that the proportion of women employed increased from 8 to 10 per cent during the study period.

By studying the previous employment status of those who were employed in the ROT specialized firms, we get an idea of whether they come from another job or from unemployment. The results show that, of the sub-population that did not have a job in a ROT specialized firm the previous year, 74.5–79 per cent came from other employment during the study period. About 10 per cent of the new employees were not employed the year before and about 5 per cent of employees were students the year before. The rest of the new employees were either on parental leave or retired. The proportions of previous employment status are relatively stable over the course of time. Compared to those employed in RUT firms, a relatively low proportion comes directly from non-employment where the corresponding share for the RUT-firms is about 20 per cent. We can also see that a higher proportion comes from other employment when employed by a ROT specialized firm than is the case with employment in a RUT specialized firm.

1 Introduktion

ROT används som en samlingsbenämning på insatser för att renovera och förbättra befintliga byggnader. Förkortningen ROT står för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad. Första gången ROT-avdraget infördes var den 15 februari 1993 och pågick fram till slutet av 1994. Det återinfördes sedan i april 1996 och pågick fram till slutet av 1997. Därefter gjordes förlängningar av ROT-avdraget fram till slutet av 1999 på grund av den svaga byggkonjunkturen och arbetsmarknadssituationen i stort. ROT-avdraget infördes en tredje gång i april 2004 och avslutades i juni 2005. ROT-avdraget har över tid varit en åtgärd för att lindra effekterna vid konjunkturella nedgångar.

Regeringen införde det senaste ROT-avdraget 8 december 2008 och till skillnad från tidigare perioder infördes den nu på permanent basis. Tidpunkten ansågs lämplig genom att den sammanföll med att vi fick en konjunkturell nedgång i ekonomin efter den finansiella krisen 2008. De långsiktiga och strukturella skälen som angavs för RUT-reformen⁵ ansågs vara lika relevanta för ROT-reformen. Syftet med ROT-reformen denna gång var att omvandla svart arbete till vitt, öka arbetskraftsutbudet och att förbättra möjligheterna för individer att köpa arbetet istället för att utföra det själv, alternativt köpa det svart.⁶ Minskat hemarbete förväntades leda till ökat eget arbetsutbud på marknaden och möjliggöra för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden.⁷ Vi diskuterar dessa mål mer i detalj i avsnitt 2.1.2.

Det finns inte många studier som tidigare utvärderat ROT-avdraget specifikt, men vid sidan av denna delstudie har det genomförts eller genomförs andra undersökningar som är riktade mot att utvärdera och analysera följande mål för reformen:

1. såväl kvinnor som män ska kunna kombinera familjeliv och arbetsliv på lika villkor⁸ och
2. omvandla svart arbete till vitt arbete.⁹

Ytterligare studier av ROT-avdraget presenteras och diskuteras i avsnitt 2.1.1.

Följande delstudie är ett första steg i att beskriva de förändringar som skett i samband med reformens genomförande. Studien syftar till att deskriptivt analysera ROT-reformen med fokus på de företag som utför ROT-tjänster. Således kommer vi här inte att uttala oss om eventuella effekter eller konsekvenser av reformen. Vi kan synliggöra de tillväxtförändringar som skett i samband med ROT-reformen, men vi kan däremot inte urskilja hur stor del av förändringen som beror på reformen specifikt. För att kunna uttala oss om sådana kausala effekter av reformen på företagets tillväxt och sysselsättning behöver vi komplettera med en effektutvärdering. Den kommer sannolikt att genomföras och färdigställas under hösten 2019. Denna delstudie är en av flera delstudier som tillsammans kommer att bidra till att vi kan besvara ramprojektets huvudsakliga frågeställning, ”Skapar branschspecifika skattelättnader tillväxt?”

⁵ RUT är samlingsbenämning på hushållsnära tjänster och har funnits sedan 2007.

⁶ Termerna *svart* respektive *vitt arbete* används i Regeringens proposition med betydelsen arbete som inte beskattas respektive arbete som beskattas enligt gällande regler.

⁷ Regeringens proposition 2008/09:178. Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder, s. 32.

⁸ Skatteverket. Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del II. Fördjupad analys av rot- och rutavdrag, investeringssparkonto och delägare i fåmansbolag ur ett jämställdhetsperspektiv. 2018.

⁹ Skatteverket. Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01. Stockholm: Skatteverket, 2011

1.1 Syfte och frågeställning

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har valt att utvärdera ROT-reformen mot en del av det övergripande målet för näringspolitiken: att öka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för jobb och växande företag.¹⁰

För att kunna svara på dessa frågor kommer vi att fördjupa oss i företagens, företagarnas och de sysselsattas struktur och utveckling utifrån följande frågor:

- Hur ser utvecklingen av antal ROT-företag ut under perioden 2010–15?
- Vilka branscher och företag utnyttjar ROT-avdraget?
- Hur har ROT-företagen utvecklats med specifikt fokus på sysselsättning och överlevnadsförmåga?
- Från vilka anställningsförhållanden kommer företagarna som startar nya ROT-företag?
- Hur ser sysselsättningsstatusen och utbildningsprofilen ut för ROT-företagarna och för de anställda i ROT-företag?

I analysen studeras både bildandet av nya företag och tillväxten i befintliga företag.

1.2 Genomförande och metod

För att kunna studera reformen i förhållande till ovan nämnda mål studerar vi bland annat tidigare anställningsförhållanden och utbildningsprofil hos de som anställs i ROT-företag. Detta gör vi genom att koppla företagen till registerdata med uppgifter om anställda och företagsledare. Vi kan på så sätt få fram uppgifter om i vilken utsträckning ROT-företagen har bidragit till sysselsättning. Mer specifikt följer vi personerna ett par år efter anställning i ROT-företag för att se vad som händer efter en ROT-anställning, om de blir kvar i ROT-branschen, hamnar i arbetslöshet, eller söker sig till andra verksamheter.

För att kunna studera ROT-reformen i relation till det övergripande näringspolitiska målet, eller mer specifikt fler jobb i fler och växande företag presenterar vi deskriptiv statistik om ROT-företagen. Vi väljer att fokusera på egenskaper såsom storlek, företagsdynamik (in- och utträde) och arbetstillfällen. Vi studerar även vilka företagarna är, det vill säga vilka som driver ROT-företagen och deras tidigare sysselsättningsstatus.

1.2.1 Data

Data som ligger till grund för vår analys består av samtliga utbetalningar till företag som utfört minst en ROT-tjänst mellan åren 2010 och 2015. Datat är uppdelat på om företagen är registrerade som enskild firma eller som bolag. Registret med utförarna kopplar vi sedan samman med information om företagen, företagarna och företagens anställda från följande register:¹¹

- Företagens ekonomi (FEK) vilket bygger på bokslut från svenska företag och innefattar cirka 1 miljon företag.
- Registret för företagens och arbetsställdas dynamik (FAD) vilket innehåller information om nedläggningar, nybildningar och hopslagning av företag.

¹⁰ Se <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/naringspolitik/>

¹¹ För beskrivning av de olika registren se <https://www.scb.se/vara-tjanster/bestalla-mikrodata/vilka-mikrodata-finns>

- Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA) innehåller detaljerade data rörande samtliga individer bokförda i Sverige den 31 december varje år. Informationen gällande individerna täcker följande kategorier: demografi, utbildning, sysselsättning, arbetslöshet, inkomst, socialförsäkringar, familj samt arbetsställe och företag. Variabler hämtas från flera olika individregister såsom registret över totalbefolkningen (RTB), Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) och Inkomst- och taxeringsregistret (IoT).
- Registerbaserad aktivitetsstatistik (RAKS). Detta register är en utveckling av uppgifter från LISA och RAMS för att beskriva individens totala försörjning och anknytning till arbetsmarknaden under hela året.
- Jobbregistret som omfattar alla personer som erhållit en kontrolluppgift samt alla personer som deklarerat näringsverksamhet under året.

Huvudanalysen i denna studie består av ROT-företag, men eftersom vi har tillgång till data på företag som även utfört RUT-tjänster mellan 2010 och 2015, har vi även lagt på information om RUT-utbetalningar och studerar i viss utsträckning företag som använder sig av båda typerna av skattesubventioner.

1.2.2 Avgränsningar

Denna studie avgränsas till att undersöka ROT-avdraget från utförarnas sida med fokus på så kallade ROT-nischade företag.¹² Anledningen till denna avgränsning är att exkludera företag som endast utfört enstaka ROT-tjänster och därmed utgör en liten del av företagets verksamhet. Vår analys är avgränsad till ROT-utbetalningar mellan 2010–15. Analysen begränsas till att studera reformen fram till 2015 på grund av datatillgång. Detta är även samma tidsperiod som undersöktes i den deskriptiva studien av RUT-nischade företag.¹³ Detta innebär att analysen inte innefattar de förändringar som tillkomsten av nya tjänster och minskat belopp som skedde 2016 och 2017. Vi har tillgång till data från dess att fakturamodellen introducerades den 1 juli 2009 (se avsnitt 2.1.1 nedan), men väljer att exkludera 2009 då det året endast innefattar ROT-utbetalningar för halva året. Vidare innefattar analysen inte köparna av ROT-tjänster.

I populationen av företag inkluderas inte företag som är registrerade utomlands eftersom vi saknar uppgifter om dessa företag. Antalet utländska företag som nyttjar ROT-avdraget tenderar dock att öka.¹⁴ Vi får inte heller med information om anställda som arbetar i Sverige under en tidsperiod på mindre än 12 månader och som således inte finns med i folkbokföringsregistret. Hur många personer det rör sig om är svårt att uppskatta.

1.3 ROT-företagen i ett sammanhang

För att få göra ROT-avdrag som köpare av en ROT-tjänst måste vissa villkor vara uppfyllda. Det sammanlagda värdet på köpta ROT- och RUT-tjänster får inte överstiga 50 000 kr per person och år. Därtill måste köparen vara över 18 år, och bo eller betala skatt i Sverige. Den bostad där ROT-arbetet ska utföras i måste även ägas helt eller delvis av den som köper tjänsten och utföraren får inte vara släkt med köparen. Utöver detta måste

¹² Detta bygger på Skatteverkets definition, och innefattar de företag som haft en betydande del av verksamheten kopplade till ROT-tjänster till skillnad från samtliga företag som använt avdraget. Denna definition förklaras närmare i avsnitt 3.

¹³ Se Tillväxtanalys. RUT-reformen – en deskriptiv analys av företagen och företagarna, PM 2018:12, Östersund: Tillväxtanalys, 2018.

¹⁴ Se <https://www.sydsvenskan.se/2017-07-24/rot-och-rut-oftare-till-utlandska-foretag>

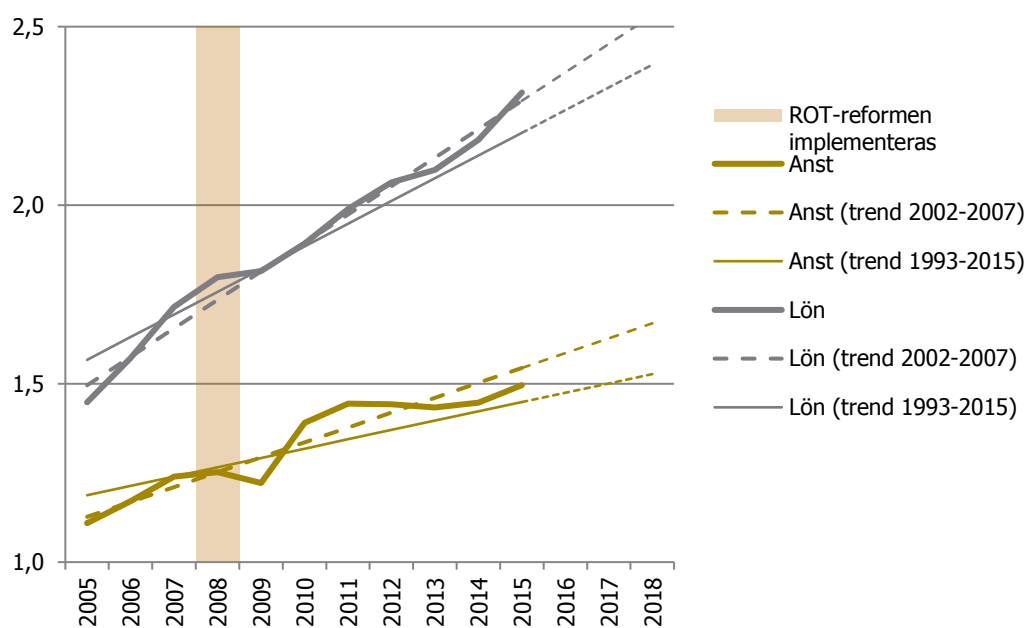
köparen även bo helt eller delvis i bostaden men även fritidshus är berättigade till ROT-avdrag. Även det boende som föräldrar till en köpare av ROT-tjänster har är berättigat till ROT-avdrag förutsatt att det är köparen som äger föräldrarnas boende.¹⁵ Enligt statistik från SCB avseende boendeformer betyder detta att åtminstone 62 procent av alla hushåll i Sverige har rätt att nyttja ROT-avdraget.¹⁶ Sedan 2012 har denna nivå legat tämligen stilla, men med en marginell strukturförändring i hushållens utnyttjande av ROT-avdrag, det vill säga en svagt minskad andel ROT-uttag av hushåll i småhus och en svagt ökad andel uttag av hushåll i bostadsrätter.

1.3.1 Kort om byggsektorns utvecklingstrender i relation till före och efter införande av ROT

Vi har tagit fram en översiktlig bild av den generella utvecklingen för byggsektorn mellan åren 1993–2015. Byggsektorn har här definierats som avdelning F enligt SCB SNI 2007 nomenklatur.¹⁷

I Figur 1 redovisas endast data för åren 2005–15, men beräkningarna grundas i data för perioden 1993–2015. Alla lönesummor har fastprisberäknats till 1995-års värde och därefter indexerats med 1995 som basår.

Figur 1 Byggsektorns relativa utveckling i Sverige. Basår 1995. Fastprisberäknade summor, 1995 års priser.¹⁸

Källa: SCB, KU-registret och KPI

Det skuggade fältet i figuren syftar endast till att markera vilket år ROT-reformen infördes. Det ska här poängteras att reformen infördes sent på året 2008. Fokus i denna översiktliga

¹⁵ Skatteverket, 2018-09-10.

¹⁶ SCB, 2018-08-27

¹⁷ Se <http://www.sni2007.scb.se/>

¹⁸ Observera att värdeaxelns skala börjar på 1,0 istället för 0,0. Detta för att zooma in på de värden som är relevanta i detta sammanhang. Således ger detta en bild av branta kurvor, när de i själva verket är förhållandevis flacka.

beskrivning av utvecklingen är att analysera de förändringar som skett under 2000-talet i relation till den långsiktiga trenden inom byggsektorn med avseende på sysselsättning och löner. I centrum för beskrivningen är om den korta trendskattningen som är baserad på data för tidsperioden 2002–07 har en utvecklingstakt som är:

- snabbare (brantare lutning på trendlinjen) än vad skattningarna baserade på den långa tidsperioden har eller
- långsammare (flackare lutning på trendlinjen) än vad skattningarna baserade på den långa tidsperioden har.

Vi kan se från figur 1 se att löneutvecklingen inom byggsektorn 2009–15 följer i stor utsträckning den kortsiktiga trenden från 2002–07 men ligger något över och har en brantare lutning än den långsiktiga trenden. Vi kan även se att löneutvecklingen varit starkare inledningsvis än den kortare trenden i början av perioden 2009–15 för att sedan få en tillfällig nedgång och repa sig i slutet av perioden. När det gäller förändringar inom sysselsättningen ser vi en liten nedgång i antalet sysselsatta i byggsektorn under 2009 jämfört med 2008, men att den återhämtar sig relativt snabbt. Även i detta fall ligger den kortsiktiga trenden någon över den långsiktiga trenden med en brantare lutning under perioden 2009–15. Vi kan även se att sysselsättningsutvecklingen varit starkare än den kortare trenden i början av perioden 2009–15 för att sedan under senare delen ligga under den kortare trenden.¹⁹ I stora drag har vi, trots mindre avvikelser, haft en kortsiktig trend inom både löne- och sysselsättningsutvecklingen som legat något över den långsiktiga trenden inom byggsektorn under perioden 2009–15.

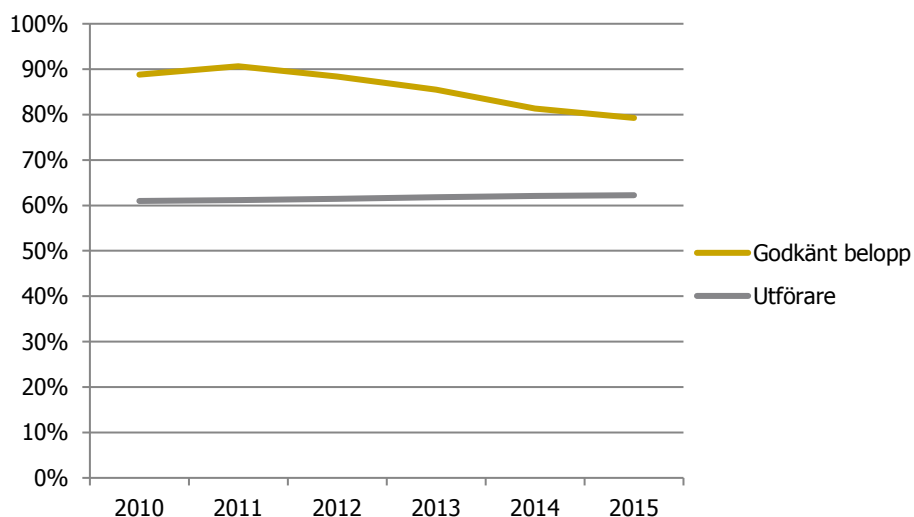
Ovanstående ger oss endast en översiktlig bild av byggsektorns utveckling och vi kommer fortsättningsvis att beskriva och avgränsa oss till att i mera detalj beskriva ROT-företagens utveckling. Det kan dock vara värt att ha i bakgrunden den mera generella utvecklingen inom byggsektorn. Sektortillhörighet redovisas mer detaljerat i kapitel 3. Se vidare även bilaga för att få mera detaljerad information om hur dessa trender har beräknats.

1.3.2 Utförare och utbetalda belopp från Skatteverket

För att få en översiktlig bild av hur de företag som omfattas av ROT-reformen har nyttjat reformen har vi hämtat data för antal unika utförare och utbetalda belopp per år från Skatteverket och SCB. För att få en uppfattning av i vilken grad den allmänna beskrivningen av byggsektorn är applicerbar för ROT-företagen har uppgifter om hur stor andel av företagen vars tjänster omfattats av ROT-avdraget tagits fram. Resultaten från det arbetet visas i figur 2 för åren 2010 till 2015.

¹⁹ Trendsattningen är då omräknad och baseras även den enbart på värden beräknade utifrån SNI 2002.

Figur 2 Andel av utförarna och godkända belopp för utförda ROT-arbeten som kan härledas till byggsektorn (SNI 2007 avdelning F).

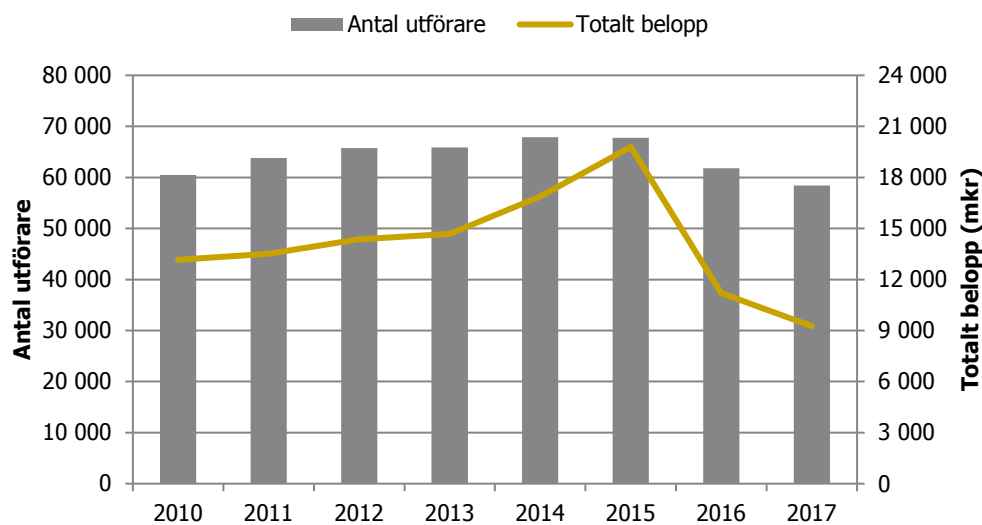
Källa: Skatteverket och FEK

Av figur 2 framgår att en majoritet av alla unika utförare som dragit nytta av ROT-avdraget också kan härledas till byggsektorn. För hela den studerade perioden har denna andel legat på drygt 60 procent. Sett till beviljade belopp från Skatteverket kan vi se att andelen är ännu större, men avtagande. Varför värdet av sålda ROT-tjänster ökat från andra sektorer än byggbranschen varje år sedan 2011 kan vi inte svara på. Ett försök har gjorts med ytterligare data från Skatteverket där beviljade ROT-belopp klassificerats på kategorierna bygg, el, glas och plåt, måleri, mark och dränering, murning samt VVS. Dessvärre saknade denna statistik mer detaljerad information som behövdes för att kunna avgöra andelar i respektive kategori som skulle tillskrivas olika branschsektorer.

Figur 3 visar den årsvisa statistiken för antalet unika utförare och totalt beviljat belopp. Av figuren ser vi en svagt ökande trend avseende antalet utförare från 2010 till 2015. Från 2015 till 2017 kan vi konstatera att det skett en minskning i antalet utförare och en kraftig minskning i totalt beviljat belopp per år.

Figur 3 Årsvis antal utförare och belopp för utförda ROT-arbeten per utförare.

Källa: Skatteverket, 2018-08-22

Vi har heltäckande data från Skatteverket, så tillvida att ingen kan nyttja ROT-avdraget utan att Skatteverket är inblandat. Med anledning av detta kan vi därför konstatera att de totala utbetalda beloppen sjunkit de sista åren. Detta har dessutom skett i sådan omfattning att det genomsnittliga beloppet per utförare som legat relativt stabilt mellan 2010 och 2014 sjunkit från 2015 till 2017. I sammanhanget är det värt att notera att reglerna för avdragets storlek ändrades 2016 från 50 till 30 procent.

2 Bakgrund och mål med reformen

2.1 ROT-reformen

2.1.1 Bakgrund

Den 30 juni 2009 infördes nya permanenta regler som innebar att privatpersoner kan få skattereduktion i samband med att man anlitar någon att utföra så kallade ROT-arbeten. Med ROT-arbete avsågs i regeringspropositionen 2008 att man fick göra avdrag för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av småhus, en ägarlägenhet eller en bostadsrätt som ägs av den som ansöker om eller begär skattereduktion. Skattereduktionen innebar att man fick dra av 50 procent av utgifterna för hushållsarbete utan att överstiga 50 000 kr per person och år. Om skattekostnaderna understeg 1 000 kr gavs ingen skattereduktion. I propositionen föreslogs ett antal tjänster som skulle omfattas av skattereduktionen.²⁰ Det är inte lätt i detalj avgränsa alla tjänster som omfattas av ROT-reformen, men regeringen lyfter vissa utgångspunkter för vilket arbete som *typiskt* sett omfattas och vilket arbete som typiskt sett inte omfattas av ROT. Tjänster som typiskt omfattas av ROT är reparation och underhåll som har till syfte att återställa en byggnad eller lägenhet i samma skick som tidigare. Det kan exempelvis röra sig om ommålning eller byte av tak och golv. Det är centralt att skilja på om- och tillbyggnad i relation till nybyggnation. Exempelvis är uppförandet av ett garage som är ihopbyggt med ett befintligt hus att räkna som en tillbyggnad och därmed omfattas av ROT. Om- och tillbyggnader samt reparationer och underhåll som utförs i nära anslutning till bostaden är ett typiskt ROT-arbete medan nybyggnationer inte omfattas av ROT. Det innebär också att om- och tillbyggnader till nybyggda småhus (det vill säga nybyggda småhus som ej betalar fastighetsskatt) inte omfattas av ROT-avdrag. ROT-arbeten innefattas även av markarbeten. Ett typiskt markarbete som ingår är markarbeten för reparation och underhåll av el-, vatten-, och avloppsledningar i direkt anslutning till byggnaden. Även markarbete för borring av jord- och bergvärme ingår.²¹ ROT och RUT utgör en gemensam avdragsrätt vilket innebär att ju mer man tar ut i form av ROT-avdrag desto mindre avdragsmöjligheter har man kvar för RUT-avdrag.

På Skatteverkets hemsida finns en lista över en stor mängd arbeten som ger rätt till ROT-avdrag. Ett grundläggande krav är att ROT-arbete ska utföras i bostaden som köparen äger eller i lägenheten som bostadsrättsinnehavaren ansvarar för.²² I Faktaruta 1 nedan listas ett antal exempel på tjänster som räknas som en ROT-tjänst under tidsperioden för denna analys.²³

²⁰ Regeringens proposition 2008/09:178. Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder, s 33.

²¹ Ibid, ss 31–37.

²² <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/skatter/rotochrutarbete/rotarbeten/rotarbetenibostadsratt.4.5c1163881590be297b55977.html>

²³ <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/skatter/rotochrutarbete/rotarbeten/>

Faktaruta 1 Exempel på hushållsarbeten som innefattas av ROT-avdraget 2009–15

Arbeten som omfattas av ROT-avdraget

I stort sett alla snickeri- och byggarbeten som äger rum direkt i eller utanpå köparens hus eller fritidshus. För renovering av lägenheten gäller att man endast får göra avdrag för renovering av insidan.

Exempelvis:

- Köksrenoveringar
- Badrumsrenoveringar
- Golvrenoveringar
- Ommålning och fasadmålning
- Fönsterrenoveringar och byten av fönster
- Takläggning och reparation av tak
- Bygga en tillbyggnad till huset (Obs! måste sitta ihop med befintliga hus för att ha rätt till ROT-avdrag. Exempelvis kan det röra sig om att bygga en carport, veranda eller altan.)
- Installation av bergvärme
- Installation av luft-, vatten- och värmepumpar
- Markarbeten, exempelvis dränering
- Elektrikertjänster

ROT-arbete är att betrakta som ett hushållsarbete och ska i huvudsak vara utfört i eller i nära anslutning till köparens bostad. Den som nyttjar skattereduktion ska ha fyllt 18 år och den som utför tjänsten ska inneha F-skattsedel. Ett annan viktig tidpunkt med avseende på ROT-avdraget är den 1 juli 2009, då nya administrativa rutiner infördes i form av fakturamodellen, vilket innebär att företaget (säljaren) när de fakturerar kunden direkt drar av hälften av arbetskostnaden. Företagaren kan sedan ansöka om resterande belopp för arbetskostnaden hos Skatteverket när fakturan är betald. Detta innebar en förenkling för köparen av ROT-tjänster. Tidigare låg ansvaret på köparen att ansöka om avdrag för ROT-tjänster.²⁴ Skatteverket har följt upp fakturamodellen och de förenklingar som skedde i administrativt hänseende visar på positiva resultat. Utifrån Skatteverkets intervjuundersökningar kan det konstateras att det blivit smidigare och enklare för köparna av hushållstjänster att använda avdraget. För de företag som tillhandhåller sådana tjänster har den extra administrativa bördan inte uppfattats som något negativt och inte heller som något större problem.²⁵

En annan viktig tidpunkt är 1 januari 2016, då reglerna för både ROT och RUT ändrades. De nya förutsättningarna för att använda ROT- och RUT-avdraget har sedan 2016 varit följande:

²⁴ 67 kap. 11-19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), prop. 2008/09:178, bet. 2008/09:SkU32, rskr 2008/09:246

²⁵ Skatteverket. Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01. Stockholm: Skatteverket, 2011, s 18.

- ROT-avdraget sänks till max 30 procent av arbetskostnaden. RUT-avdrag medges fortfarande med 50 procent av arbetskostnaden.
- ROT-avdragets maximala avdrag utgör efter de nya reglerna fortfarande 50 000 kr medan det maximala avdraget för RUT-arbete halveras till 25 000 kr för personer som inte har fyllt 65 år. För att ha möjlighet att utnyttja 50 000 kr ska man ha fyllt 65 år vid årets ingång. De två avdragen räknas samman så att per person och år får man sammanlagt använda RUT- och ROT-tjänster till ett värde av maximalt 50 000 kronor.

Tillväxtanalys har tillgång till data för perioden 2009–15 och valt att avgränsa studien till reformen från 2010 (första året då helårsdata finns tillgängliga) till 2015. Det innebär att studien inte kommer att granska djupare de förändringar som skett från 2016 och framåt. För framtida studier skulle det vara av intresse att studera vidare hur minskningen av ROT beloppet påverkar företagen och sysselsättningen.

ROT-reformen, som från början ansågs vara en temporär insats, tillkom första gången som en skattereduktion mellan åren 1993–99 för att lösa byggbranschens konjunkturella svårigheter. Denna temporära insats har sedan permanentas från 2008 och blivit en långsiktig åtgärd för att stimulera arbetsmarknaden. Både ROT och RUT är relativt likartade som insats, men påverkar skilda branscher och yrkesgrupper. Förutom statens försök att stimulera sysselsättningen i skilda branscher har det funnits problem med svartarbete. Redan vid mitten av 1990-talet fick Riksskatteverket i regeringsuppdrag att både bedöma omfattningen av svartarbete och hur administrationen kring sådana tjänster skulle kunna förenklas.²⁶ Därefter har det gjorts ett antal utredningar kring detta, bland annat genomförde Skatteverket 2006 en kartläggning av omfattning och typ av tjänster som hushållen köper svart.²⁷ Denna kartläggning följdes sedan upp 2011 med ytterligare en kartläggning kring RUT och ROT och hur svartarbetet påverkades av dessa reformer.²⁸ Skatteverket fokuserade på två frågor, dels hur skattereduktionen för HUS-arbete (det vill säga RUT och ROT tillsammans) påverkat svartarbetet, dels hur nya administrativa rutiner fungerat. Resultaten från deras beteendemätningar visar att antalet svartköpande hushåll är 6 procent lägre (motsvarande 44 000 köpare) än om det inte hade funnits möjlighet till ROT-avdrag²⁹. Detta kan jämföras med skattningar avseende köp av svarta städtjänster som beräknas ha minskat med 10 procent sedan den tidigare svartarbetskartläggningen (2005).³⁰ En central skillnad mellan att köpa ROT- eller RUT-tjänster är att det är relativt stora produktivitetsskillnader mellan köpare och utövare vid köp av ROT-tjänster medan det inte är det när det gäller RUT-tjänster. Det innebär att prisfrågan blir ännu viktigare och avgörande för köparnas val vid köp av RUT-tjänster. Skattekilarna (som utgör en viktig del av prisskillnaderna mellan svart och vitt arbete) får på så sätt betydelse för hur köparna agerar.

²⁶ Riksskatteverket. Redovisning av privata tjänster, Rapport 1996:5. Stockholm: Riksskatteverket, 1996.

²⁷ Skatteverket. Svartköp och svartjobb i Sverige, Rapport 2006:4. Stockholm: Skatteverket, 2006.

²⁸ Skatteverket. Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01. Stockholm: Skatteverket, 2011.

²⁹ Det är en relativt hög grad osäkerhet i dessa skattningar, det vill säga bygger på enkäter och självuppskattningar kring köp av vitt eller svart. Finland har gjort liknande undersökningar och visar på helt andra siffror med avseende på hur mycket svartarbete försvunnit i samband med liknande reformer. Se vidare Skatteverkets rapport 2011:01.

³⁰ Ibid, s 11.

Andra europeiska länder var tidigare med att införa liknande reformer

Under 1990-talet gjordes två centrala tjänstutredningar i Sverige³¹ som båda föreslog skattelättnader för ROT- och RUT-tjänster. Utredningarna ledde inte till att regeringen lämnade någon proposition till riksdagen, men i ett flertal europeiska länder (Norge, Finland, Belgien, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Frankrike) fanns en allt starkare uppfattning om att nya arbeten skulle kunna skapas genom skattelättnader på hushållstjänster. Detta ledde till slut till införande av skattelättnader på sådana tjänster i flera länder.³²

I ett europeiskt perspektiv är det inget nytt med lägre skatter på hushållsnära tjänster utan det har testats i ett antal länder redan från 1990-talets början. Dock har länderna använt sig av olika metoder för skattelättnader för hushållsnära tjänster för att minska skattekillar mellan obeskattat och beskattat arbete. Exempelvis skatteavdrag, företagssubventioner, servicecheckar och skattereduktioner. De olika metoderna har haft likartade målsättningar, det vill säga:

- ”minska skattekillarna mellan obeskattat och beskattat arbete för att öka hushållens efterfrågan på hushållstjänster
- främja etableringen av nya marknader och öka sysselsättningen i den privata tjänstesektorn
- hjälpa lågutbildad arbetskraft in på arbetsmarknaden
- minska svartjobbandet i den privata tjänstesektorn”³³

Den europeiska kontexten är relevant för att förstå bakomliggande orsaker till varför liknande åtgärder har införts för att stimulera sysselsättningen. I stora drag kan dessa reformer och insatser ses som försök i likartade europeiska välfärdsstater som har samma typ av sysselsättningsproblem. Det är europeiska välfärdsstater som i grunden har en starkt reglerad arbetsmarknad med små löneskillnader, och där lönerna är relativt höga för arbeten som inte kräver mycket utbildning. Denna typ av insats kan därför ses i ljuset av europeiska välfärdsstaters försök att stimulera vissa delar av tjänstenäringarnas sysselsättning utan att alltför mycket påverka och avreglera arbetsmarknaden.³⁴ Tillväxtanalys har under hösten 2018 publicerat en studie³⁵ inom detta ramprojekt som har till syfte att mera i detalj granska och identifiera liknande åtgärder i andra europeiska länder och de resultat som insatserna har lett till. Det innehåller en kunskapsöversikt med fokus på att granska resultaten utvärderingar i andra länder.

Reformens förändringslogik

För att motivera den här typen av insatser finns i bakgrunden en relativt robust ekonomisk teori som reformen förlitar sig på när det gäller att förklara hushållens val mellan hushållsarbete, marknadsarbete och fritid. Inom ramen för detta ryms teorier om hur

³¹ SOU 1994:43. Tjänstutredningen och SOU 1997:17. Tjänstebeskattningsutredningen.

³² Nyberg, A. RUT avdraget – subventionering av vit sysselsättning eller av höginkomsttagarnas fritid? *Fronesis*, nr.42–43 (2013), s.114–130.

³³ Konjunkturinstitutet. Samhällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster, 2005:7. Stockholm: Konjunkturinstitutet, s 31f.

³⁴ Carbonnier, C. & Morel, N. (red.) *Work and welfare in Europe, The Political Economy of Household Services in Europe*, England: Palgrave Macmillan, 2015.

³⁵ Tillväxtanalys. Branschspecifika skattelättnader – en internationell jämförelse, PM 2018:23, Östersund: Tillväxtanalys, 2018.

beskattningen och förändringar i beskattningen påverkar den samhällsekonomiska effektiviteten, sysselsättningen och arbetsutbudet. Det är dessa teorier som utgör utgångspunkten för vilka effekter som kan tänkas genereras i samband med att man genomför en liknande reform som ROT-reformen. Utgångspunkten i dessa teorier är att ökad specialisering leder till ökad effektivitet vilket innebär att hushållet vinner på att låta marknaden producera en hel del av de varor och tjänster som de själva skulle kunna utföra. Det gäller så länge det är en lägre kostnad för hushållen att köpa än att producera själva. Om alla tjänar lika mycket och det inte finns några skatter är det endast skillnader i produktivitet som bestämmer prisrelationen och grunden för byte mellan hushåll.

Vi vet att när skatter införs förändras prisrelationen mellan hushållets produktion och marknadsproduktionen. Vi får en skattekil som påverkar priset på hushållsnära tjänster på marknaden i relation till att genomföra den själv. Denna skattekil påverkar också kostnaderna för arbetskraft och det belopp som erhålls av den person som utför arbetet. Skattekillen påverkar incitamenten negativt och bidrar till effektivitetsförluster (dödviktsförluster). Denna effektivitetsförlust kan vara olika stor beroende på efterfrågans och utbudets elasticitet. I det stora hela innebär det att ju större skattekillen är desto större är incitamenten för egen produktion och svartarbete. Det är just detta som man vill få bort med hjälp av ROT-reformen, där skattereduktionen bidrar till att minska skattekillen och göra vit tjänsteproduktion mera konkurrenskraftig i förhållande till svart sådan samt göra den egna tjänsteproduktionen mindre attraktiv än att köpa den på marknaden. Lägre skatter på arbete kan förflytta den ekonomiska aktiviteten till marknaden från egen och svart produktion.

Det är även viktigt att ha med sig att löne- och produktivitetsskillnader mellan köpare och säljare av hushållsnära tjänster har betydelse för hur attraktivt det är att köpa tjänsten. Antingen måste det finnas stora produktivitetsskillnader mellan den som köper tjänsten och den som utför den eller att den som köper tjänsten tjänar tillräckligt bra, det vill säga ha en lön som är tillräckligt hög för att det ska löna sig att köpa tjänsten. Samtidigt måste den som utför tjänsten ha en möjlighet att försörja sig på arbetet. Om både köparen och säljaren har samma lön måste säljaren ha mycket högre produktivitet än köparen. Till skillnad från RUT, där produktivitetsskillnaderna är ganska små mellan säljaren och köparen av själva tjänsten, finns det större produktivitetstvinst att inhämta vid köp av ROT-tjänster. Det innebär att det finns större samhällsekonomiska vinster vid en sådan tilltagande specialisering om individerna väljer i högre utsträckning att utföra det arbete som de har specialkunskaper för. Den formen av specialisering leder till högre effektivitet och resursutnyttjande i stort.³⁶ Det är inte bara priset och produktivitetsskillnader som påverkar valet av tjänst utan även hushållens preferenser. Det är just hur dessa förändras eller inte som kan förklara hushållens val mellan att köpa tjänsten på marknaden eller genomföra den själv.

För att förstå hur effektiv reformen kan bli behöver det finnas ett fokus på just hushållens restriktioner och uppfattningar om substituerbarhet, men även restriktioner och krav från arbetsmarknaden kan påverka hushållens preferenser och beslut. Hushållens preferenser avgör till stora delar i vilken grad olika aktiviteter är substituerbara med varandra. Om hushållen inte gör någon skillnad mellan olika aktiviteter är de perfekta substitut. Det är dessa antaganden om substituerbarhet som avgör effekterna av en skattelättnad för

³⁶ Detta under förutsättning att en är frisk och har ork, vilket kan förklara till att många pensionärer köper RUT-tjänster eftersom produktivitetsskillnaden mellan köpare och säljare i det fallet är större. Se vidare Skatteverket. Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01. Stockholm: Skatteverket, 2011.

hushållsnära tjänster och är centrala att ha med sig i diskussionen om hur skatter påverkar arbetsutbudet. Effekterna på arbetsutbudet säger i sin tur något om hur nivån på specialiseringen i ekonomin och sysselsättningen har förändrats.³⁷

Risker med att subventionera branscher

Huvudproblemet med att subventionera branscher är att det påverkar relativpriserna. Om vi reducerar priset på vissa tjänster och branscher i relation till andra kommer det att leda till en omfördelning av resurser i ekonomin. Arbetskraft kommer att förflyttas från den ena branschen till den andra om skatterna är lägre oavsett om den ena branschen är mer produktiv än den andra.³⁸ Speciellt riskfyllt är detta när vi stimulerar lågproduktiva branscher, det vill säga vi kan få en omfördelning av resurser från mera högproduktiva branscher till lågproduktiva. De negativa effekterna av sådana åtgärder blir mindre om jämviktsarbetslösheten påverkas, det vill säga skattesubventionen leder till fler varaktigt sysselsatta inom denna bransch av personer som varit utanför arbetsmarknaden. Ett ytterligare riskmoment med den här typen av skattesubventioner är att den kan låsa in arbetskraft i lågproduktiva sektorer som skulle kunna användas mera effektivt i andra sektorer. Ett tredje problem är att personer stimuleras att starta företag under specifika förutsättningar som i förlängningen inte är långsiktigt bärkraftiga utan potentiellt temporära subventioner. Det finns ett tydligt riskmoment för bakslag för företagen och negativa effekter om subventionen tas bort eller reduceras. På grund av denna problematik är det viktigt att ROT-reformen bidrar både till ökad specialisering och effektivare resursutnyttjande (ökat arbetsutbud) samt till att få in arbetslösa och personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det finns positiva effekter av att få ett ökat inträde på arbetsmarknaden men det kan riskeras att ”ätas upp” av inlåsnings effekter och/eller undanträngningseffekter (dödvikts- och substitutionseffekter) beroende på vilka sysselsättningsgrupper som reformen påverkar.

Långsiktiga effekter på sysselsättningen – en minskning av jämviktsarbetslösheten

Det kan vara viktigt att ha i åtanke att för att sysselsättningen i hela ekonomin ska stiga måste arbetsutbudet öka och arbetslösheten minska. Ökad efterfrågan i en bransch kan leda till ökad sysselsättning i den branschen men samtidigt till minskad sysselsättning i en annan bransch. Frågan är om den ökade efterfrågestimulansen leder till en ökad total sysselsättning i ekonomin eller inte. Reformens förmåga att skapa varaktig sysselsättning och att den riktar sig till personer som är arbetslösa eller utanför arbetskraften ökar möjligheten att påverka jämviktsarbetslösheten på ett positivt sätt. Det kan även finnas andra långsiktiga positiva effekter av reformen i form av att sysselsättningen leder till nya karriärvägar och utveckling för enskilda individer på lite längre sikt.

2.1.2 Regeringens mål med reformen

Som vi nämnt tidigare infördes ROT-reformen av konjunkturella och arbetsmarknadsskäl. Det finns studier som visar att hushållsarbetet tar en hel del tid i anspråk.³⁹ Framför allt finns det skillnader mellan män och kvinnor i hur mycket tid som läggs ned på oavlönat

³⁷ Konjunkturinstitutet. Samhällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster, 2005:7. Stockholm: Konjunkturinstitutet, ss 15–23.

³⁸ Under förutsättning att efterfrågan ökar när priset sänks.

³⁹ SCB. Levnadsförhållanden rapport 123, Nu för tiden. En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11. Örebro: SCB, 2012.

hushållsarbete. Det finns en stor sysselsättningspotential om det privata hushållsarbetet kan omvandlas till marknadsarbete. En sådan ökad specialisering i samhället skulle bidra till ytterligare effektiviseringar.⁴⁰ Det finns en potential för en ny marknad för hushållstjänster, där nya företag kan komma in och antal sysselsatta öka i samband med att staten stimulerar efterfrågan på hushållsnära tjänster med hjälp av en skattereduktion. Vid införandet av ROT-reformen angav regeringen följande mål:

1. Att omvandla svart arbete till vitt
2. Att möjliggöra för män och kvinnor att öka sin tid på arbetsmarknaden, det vill säga utökat arbetsutbud⁴¹

Av dessa mål utvärderar Tillväxtanalys sysselsättningseffekterna i sin helhet och inte lika koncentrerat till regeringens andra huvudmål med reformen, det vill säga specifikt fokusera på sysselsättningseffekterna hos köparna av ROT-systemet och hur arbetsutbudet påverkas hos denna grupp. Som vi tidigare har nämnt har ett antal aktörer utrett regeringens första huvudmål. Skatteverket har till exempel gjort två utredningar om ROT och RUT-reformens effekter på att omvandla svartarbete till vitt arbete.⁴² Konjunkturinstitutet har analyserat effekter på arbetsutbudet och sysselsättningen samt omvandlingen från svart arbete till vitt.⁴³ IFAU har tidigare utrett den rättsliga regleringen av hushållstjänster samt kommenterat förändringar i RUT-reformen i ett remissförslag.⁴⁴ Vi har även andra forskare som analyserat ROT- och RUT-reformen i artiklar etc. med fokus på förändringar i arbetsutbudet och jämställdhetsaspekter.⁴⁵

Det finns inte många utvärderingsstudier att referera till när det gäller analyser kring effekter på köparnas arbetsutbud, men det finns en relativt ny studie från 2015 som utvärderar hantverkaravdraget i Danmark. Utvärderingen är relevant genom att den studerar specifikt sysselsättningseffekterna hos användarna av systemet. Utvärderingen ger dock inga vägledningar kring vad som händer med sysselsättningseffekterna för de som arbetar inom branschen. Frågan är snarare vad som händer med den arbetskraft som använder sig av hantverkaravdraget? I det danska exemplet användes en difference-in-difference metod för att skapa en kontrollgrupp som inte har tillgång till hantverkaravdraget, där utvecklingen sedan mäts före och efter införandet av reformen. Det övergripande resultatet från den danska effektutvärdering är att det inte finns några signifikanta effekter på arbetsutbudet för de som använts sig av hantverkaravdraget. Resultaten stöds även av en kompletterande enkätundersökning. En förklaring till utebliven effekt kan vara att skattelättnaden är för liten. Hantverkaravdraget är mindre än till exempel ROT-avdraget i Sverige. Erfarenheterna från den danska undersökningen visar bland annat att det är bättre att använda sig av skattelättnader för tjänster du kan utföra

⁴⁰ Givet att det finns produktivitetsskillnader mellan eget hushållsarbete och hushållstjänster på marknaden.

⁴¹ Regeringen. Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder, Proposition 2008/09:178, Stockholm, 2009.

⁴² Skatteverket. Svartköp och svartjobb i Sverige, Rapport 2006:4. Stockholm: Skatteverket, 2006 och Skatteverket. Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01. Stockholm: Skatteverket, 2011.

⁴³ Konjunkturinstitutet. Samhällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster, 2005:7. Stockholm: Konjunkturinstitutet.

⁴⁴ IFAU. Regleringen av arbetsmarknaden och anställningsförhållanden för hushållstjänster 2006:7, Uppsala, 2006.

⁴⁵ Exempelvis Nyberg, A. RUT avdraget – subventionering av vit sysselsättning eller av höginkomsttagarnas fritid? *Fronesis*, nr.42–43 (2013), s.114–130.

själv som städning eller målning, än att få skattelättnader för exempelvis badrumsrenoveringar som du ändå skulle anställa någon för att utföra arbetet.⁴⁶

Förutom dessa studier och de som nämns i introduktionen finns ett antal deskriptiva sammanställningar av både utförare och köpare av ROT och RUT-tjänster gjorda av exempelvis SCB. Fokus i dessa studier har varit olika, allt från köparna till företags-tillkomst och jobbskapande. I andra sammanställningar pekar resultaten på att antalet företag och arbete har ökat sedan reformens införande. Många är dock gjorda av bransch- och andra intresseorganisationer.⁴⁷ Generellt sett kan det konstateras att de flesta av dessa utredningar har några år på nacken och genomförts i samband med ROT- och RUT-reformens inträde.

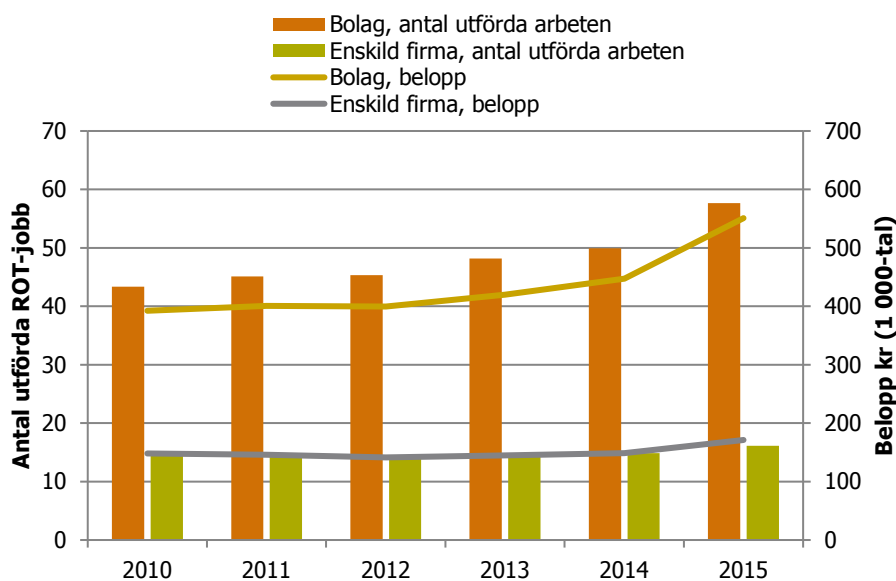
⁴⁶ Effektutvärdering genomförd av analysföretaget DAMVAD se vidare http://www.skm.dk/media/1225415/samlet_rapport.pdf och Tillväxtanalys PM 2018:23.

⁴⁷ Exempelvis utförda av Företagarna och Almega.

3 Fler jobb i fler och växande ROT-företag?

För att kunna analysera och utforska reformen i förhållande till det näringspolitiska målet om fler jobb i fler och växande företag behöver vi fördjupa oss i de företag som utfört ROT-tjänster.⁴⁸ Av samtliga företag som utförde minst en ROT-tjänst och därmed fått en utbetalning respektive år tar vi i ett första steg ut de företag som har gjort minst en löneutbetalning det aktuella året.⁴⁹ I nästa steg väljer vi ut de företag som klassificeras som ROT-nischade. Analysen i denna studie är baserad på så kallade ROT-nischade företag enligt Skatteverkets definition. Detta innebär att ett företag klassificeras som ROT-nischat om minst 10 procent av företagets löneutbetalningar är kopplat till ROT-tjänster.⁵⁰ Företag som endast har utfört några enstaka ROT-uppdrag och för vilka endast en liten del av företagets verksamhet påverkas av ROT ingår inte i våra analyser. I vissa avseenden presenterar vi statistik separat för bolag respektive enskild firma.⁵¹ I viss mån är det intressant att studera olika företagsformer separat, då vi ser att det finns skillnader mellan dessa, främst avseende storlek men också att enskilda firmor i större utsträckning är levebrödsföretag.

Figur 4 Genomsnittligt utbetalt belopp och genomsnittligt antal utförda ROT-arbeten för bolag och enskild firma.

Källa: RUT och egen bearbetning

Utförda ROT-arbeten per företag ökade kraftigt under den studerade perioden. I Figur 4 visar vi genomsnittligt utbetald belopp och utförda ROT-arbeten för de ROT-nischade företagen mellan 2010 och 2015 uppdelat på bolag och enskild firma. För bolagen har utbetalt belopp ökat, från knappt 400 000 kr i genomsnitt år 2010 till drygt 550 000 kr i genomsnitt år 2015. Antal utförda ROT-arbeten per ROT-företag, har i genomsnitt ökat

⁴⁸ För beskrivning av dessa tjänster se avsnitt 2.1.1

⁴⁹ Information om löneutbetalning kommer från jobbregistret

⁵⁰ För fullständig definition och förklaring, se bilaga 5 i Skatteverket. Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01. Stockholm: Skatteverket, 2011.

⁵¹ Med "bolag" menar vi de juridiska formerna; aktieföretag, handels- eller kommanditbolag samt ekonomisk förening.

med drygt 14 fler utförda arbeten 2015 än 2010. För enskilda firmor har det i princip inte skett någon förändring av antalet utförda ROT-arbeten under denna period. Det genomsnittliga utbetalda beloppet för ROT-arbeten utförda av enskilda firmor har dock ökat för från i genomsnitt knappt 150 000 kr år 2010 till drygt 170 000 kr per år 2015. Det innebär att det är framför allt bolagen och inte de enskilda firmorna som påverkas mest positivt av den ökade efterfrågan på ROT-uppdrag.

3.1 ROT-nischade företag

Detta avsnitt visar beskrivande statistik gällande de ROT-nischade företagen och avser samtliga företagsformer om inte annat anges. Statistiken är baserad på de ROT-nischade företag som återfinns i registret för Företagens Ekonomi (FEK).

De ROT-nischade företagen utgör nästan $\frac{3}{4}$ -delar av samtliga företag som använt sig av ROT-avdrag. En liten, men inte obetydlig andel ROT-nischade företag utför också RUT-tjänster, se Tabell 1, så kallade HUS-nischade företag.⁵² År 2015 är det drygt 7 procent av de ROT-nischade företagen som använder båda avdragen och 4 procent som också kan klassas som RUT-nischade.⁵³ Dessa företag skiljer sig från huvudgruppen i vår populationsbeskrivning och finns beskrivna i Tillväxtanalys PM om RUT-reformen.⁵⁴

Tabell 1 Deskriptiv statistik ROT-nischade företag

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal ROT-nischade företag	43 506	45 368	46 300	47 813	48 423	49 747
Varav andel bolag	46,5%	48,7%	50,9%	52,6%	54,2%	56,2%
Varav andel enskild firma	53,5%	51,3%	49,1%	47,5%	45,8%	43,8%
Genomsnittlig ålder (år)	7,1	7,2	7,5	7,8	8,0	8,2
Antal nybildade företag	5 817	6 190	5 392	5 325	5 220	5 498
Andel nybildade företag	13,4%	13,6%	11,7%	11,1%	10,8%	11,1%
Andel av företagen som bildats sedan fakturamodellen ¹	35,6%	43,9%	49,1%	53,5%	57,3%	60,9%
Andel som utfört RUT-tjänster	7,6%	6,6%	7,4%	7,5%	7,5%	7,1%
Andel som också är RUT-nischade ²	4,2%	3,5%	4,2%	4,2%	4,2%	4,0%

Anm.1. Endast de företag som finns i FAD är inkluderade i denna statistik då vi behöver uppgifter om bildningsår. Detta innefattar knappt 80 procent av de ROT-nischade företagen. 2. Andel av de företag som finns i FEK. ROT-nischade är definierade på samma sätt som RUT-nischade, se fotnot 1.

Källa: FEK, Jobbregistret, ROT, RUT och egen bearbetning

Tabell 1 visar deskriptiv statistik på de ROT-nischade företagen. Andelen utförare som klassas som bolag har ökat över tid. Detta har skett samtidigt som andelen enskilda firmor minskat. Resultaten från tabell 1 återspeglar på många sätt samma förändring som tidigare visats i figur 4. Det vill säga att under vår undersökningsperiod har förhållandena mellan vilken företagsform som dominerat ändrats. År 2010 var majoriteten av utförarna enskild firma, medan år 2015 var majoriteten av utförarna bolag. Denna förändring har under perioden 2010 till 2015 varit stabil, det vill säga företagsformen bolag har ökat stadigt varje år medan företagsformen enskild firma minskat varje år. Denna strukturomvandling

⁵² RUT- och ROT-avdrag tillsammans benämns som HUS-avdrag. Se avsnitt 3.1.3.

⁵³ RUT-nischade företag definieras på liknande sätt som ROT-nischade.

⁵⁴ Se Tillväxtanalys, PM 2018:12.

avseende företagsform har dessutom skett med ungefär 2 procentenheter varje år för båda företagsformerna i respektive riktning.

Andelen nybildade företag⁵⁵ utgör en dryg tiondel av den totala ROT-företagsstocken. Över hela den undersökta perioden har i snitt antalet nybildade företag legat på knappt 5 600 nybildade företag per år. Andelen nybildade ROT-företag ligger i linje med den generella utvecklingen för företagsstocken i Sverige, där andelen nybildade företag är cirka 12–14 procent per år. För ROT-företagen är andelen nybildade företag 11–13 procent.

Vi kan dock konstatera att under tidsperioden 2010–14 har andelen nybildade ROT-nischade företag minskat stadigt med i genomsnitt drygt 3 procent per år. Under reformens tidiga år (2010 och 2011) utgjorde nybildade företag en marginellt större andel av det totala antalet ROT-nischade företag än under de senare åren (2012 till 2015). Sista året sker dock en viss positiv förändring och andelen nya företag som är ROT-nischade ökar med drygt en halv procentenhet till knappt 8 procent av alla nya ROT-företag totalt.

3.1.1 ROT-nischade företags lokaliseringsmönster

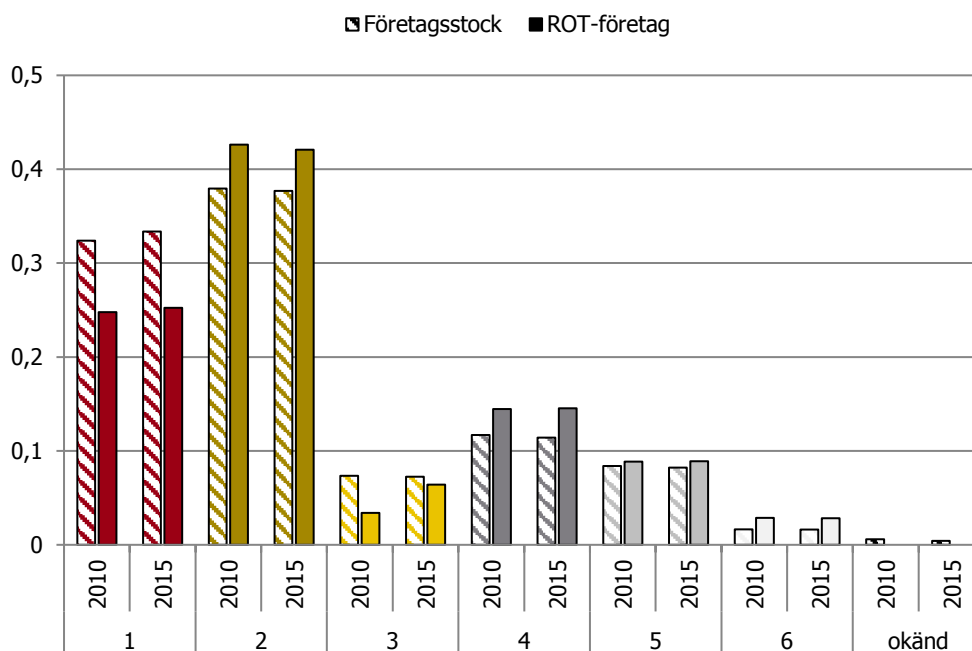
Den geografiska spridningen av företagen presenteras i figur 5 och visar fördelningen av de ROT-nischade företagen för olika kommuntyper. Definitionen av kommuntyperna återfinns i Bilaga 3 och klassificeringen av kommuntyper är baserat på befolkningstäthet och närheten till storstad.⁵⁶ Figur 5 ska läsas så att respektive stapel står för respektive populations regionala andel av den egna populationen 2010 och 2015. Populationen benämnd företagsstock visar samtliga företag i Sverige och hur de fördelar sig över de sex kommunkategorierna medan ROT-företagspopulationen endast är ROT-företag.

Cirka en fjärdedel av företagen är lokaliserade i en storstadskommun, och drygt 40 procent i en kommun nära en storstad. Det är tydligt att ROT-nischade företag lokaliserade i kommuner tillhörande de två mest avlägset belägna landsbygdskommunerna utgör en liten del av ROT-företagen sett till endast ROT-företagen. Jämförs ROT-företagens fördelning med hur företag lokaliserar sig generellt i Sverige framträder dock en annan bild. Här står det klart att ROT-företagen faktiskt är fler än vad man kan förvänta sig i de mest avlägsna kommunerna om man låter den generella svenska företagsstockens regionala fördelning definiera referensmålet. Detta förhållande gäller även i täta kommuner nära en större stad och landsbygdskommuner nära större stad. I storstadskommuner är det betydligt färre företag än vad man kunde förvänta sig.

⁵⁵ Nybildade företag definieras enligt FAD-registret som helt nybildade, alternativt att de inte fanns med i FEK året innan. Nya företag som bildas genom hopslagning och uppdelning inkluderas inte i dessa siffror.

⁵⁶ Tillväxtanalys. Bättre statistik för en bättre regional- och landsbygdsolitik, PM:2014:04, Östersund: Tillväxtanalys, 2014.

Figur 5 Procentuell fördelning av företag efter typ av kommun

Anm. 1. Storstadsregion, 2. Tät region nära en större stad, 3. Tät region avlägset belägen, 4. Landsbygdsregion nära större stad, 5. Landsbygdsregion avlägset belägen, 6. Landsbygdsregion mycket avlägset belägen, Okänd. Företag som ej går att härleda till en given kommun⁵⁷

Källa: RUT, FEK, egen bearbetning

En geografisk fördelning utifrån arbetsställen skulle kunna avvika något från figur 5 eftersom nästan en femtedel av företagen har fler än ett arbetsställe. Ser vi till den relativa fördelningen av företag och arbetsställen per län och år framgår det att företag och arbetsställen fördelar sig någorlunda lika i de flesta fall. Den största avvikelserna är i Stockholms län där det är färre arbetsställen än vad man kan förvänta sig om företag och arbetsställen skulle haft likvärdiga regionala fördelningar. Även Jönköpings och Västerbottens län avviker från den förväntade fördelningen men där är istället antalet arbetsställen högre än vad man kan förvänta sig. De relativa geografiska fördelningarna för företag och arbetsställen presenteras i Regional fördelning av ROT-nischade företag och deras arbetsställen. Utöver detta presenterar vi i avsnitt 3.3 den geografiska fördelningen av de sysselsatta i ROT-företagen, uppdelat på män och kvinnor.

3.1.2 Branschutveckling och företagsdynamik

Figur 6 visar den genomsnittliga företagsstorleken på ROT-nischade företag mellan åren 2010 till 2015 mätt utifrån antal anställda⁵⁸ och bolagsform (enskild firma och bolag).⁵⁹ Resultaten visar att ungefär 80 procent av de ROT-nischade företagen som är enskilda firmor har inga anställda. Resterande företag domineras av ROT-nischade företag som har mellan 1–9 anställda och utgör 18 procent av företagen. Mindre än en tiondel procent av de enskilda firmorna har mellan 10–49 anställda. För bolagen har vi en annan storleksfördelning. Här har färre än 10 procent av företagen inga anställda. Den största

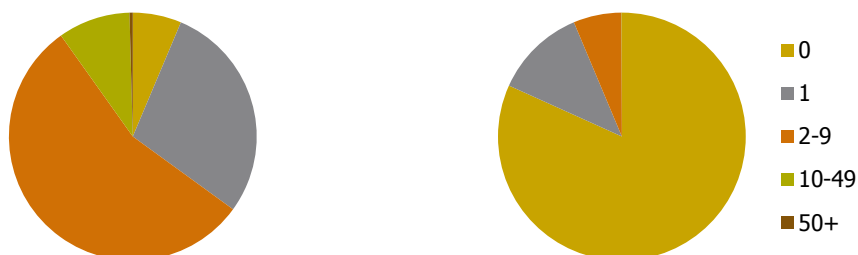
⁵⁷ I kategorin *okänd*, dvs. ej regionalt härledbara företag per definition, är antalet ROT-företag 0.

⁵⁸ Uppgifter om antal anställda kommer från FEK och avser heltidsårsarbetskrafter.

⁵⁹ För definition av kategorisering av företag som små hänvisas till europeiska kommissionen, 2018-11-23.

företagsgruppen utgörs av mikroföretag med 2–9 anställda. Det är även intressant att notera att det finns fler ROT nischade bolag med 10–49 anställda (9 procent av totala antalet bolag) än bolag med inga anställda. Inom bolagsgruppen finns det även en mindre andel företag som har mer än 50 anställda.

Figur 6 Fördelning av genomsnittlig företagsstorlek 2010–15, bolag (till vänster) och enskild firma (till höger)

Källa: FEK och egen bearbetning

Tabell 2 visar de ROT-nischade företagens branschtillhörighet. I tabellen beskrivs fördelningen av de största branscherna enligt tre-siffrig SNI-kod. Det kan konstateras att ROT-verksamheten är i hög grad kopplad till fem branscher. Det står för knappt 78 procent av alla de ROT-nischade företagens branschtillhörighet. Samtliga av dessa fem branscher är byggverksamhet.⁶⁰ Den bransch som dominerar är *Slutbehandling av byggnader*. Näst störst andel ROT-nischade företag hör till branschen *Byggande av bostadshus och andra byggnader*, följt av *Elinstallationer, VVS-arbeten och andra bygginstallationer av grönytor* och *Annan specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet*. Samtliga branscher har i genomsnitt vuxit med i genomsnitt mellan 1,1 (*Byggande av bostadshus och andra byggnader*) och 3,8 (*Rivning av hus samt mark- och grundarbeten*) procent per år sedan 2010.

⁶⁰ Kategori F i SNI 2007 nomenklaturen

Tabell 2 Genomsnittlig procentuell fördelning av de fem största branscherna 2010–15

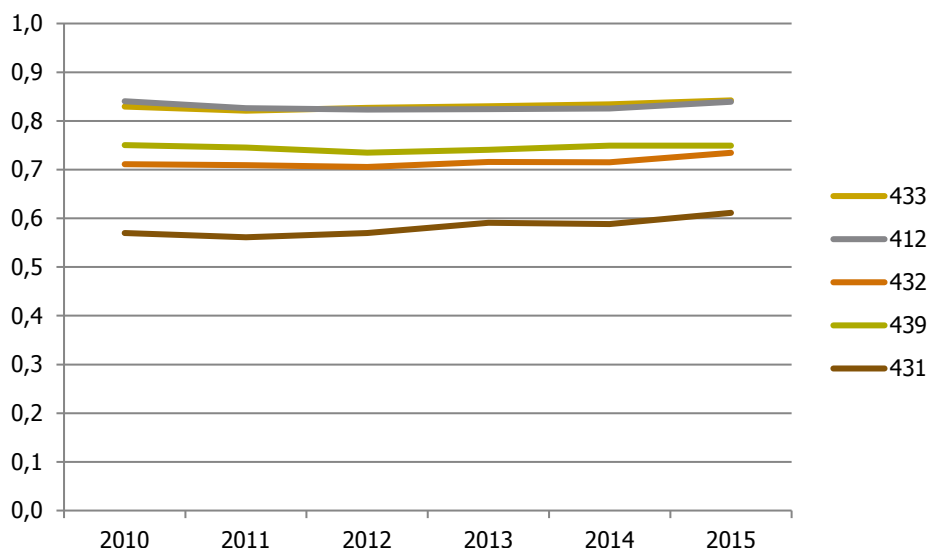
Bransch (3-siffrig nivå)	ROT-nischade	ROT-nischade (exkl. RUT-nischade)	HUS-nischade
Slutbehandling av byggnader (433)	30,0	25,8	21,6
Byggande av bostadshus och andra byggnader (412)	20,8	21,1	14,1
Elinstallationer, VVS-arbeten och andra bygginstallationer (432)	15,6	16,1	*
Annan specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet (439)	7,4	7,5	*
Rivning av hus samt mark- och grundarbeten (431)	3,9	4,0	*
Rengöring och lokalvård (812)	*	*	9,9
Skötsel och underhåll av grönytor (813)	*	*	7,2
Fastighetsrelaterade stödtjänster (811)	*	*	7,0

Anm. *Indikerar at den branschen inte utgör top 5 inom den gruperingen.

Källa: FEK, ROT, RUT och egen bearbetning

Inom branschen *Slutbehandling av byggnader (433)* klassas år 2015 nästan 85 procent som ROT-nischade företag av det totala antalet företag, en andel som har ökat från 83 procent år 2010, vilket även visas i Figur 7. En liknande samt mer markant ökning har skett inom *Elinstallationer, VVS-arbeten och andra bygginstallationer (432)* samt *Rivning av hus samt mark- och grundarbeten (431)* där andelen ROT-nischade företag ökat med drygt 2 respektive 4 procent under perioden 2010–15.

Figur 7 Andelen ROT-nischade företag i de fem största ROT-branscherna, 2010–15

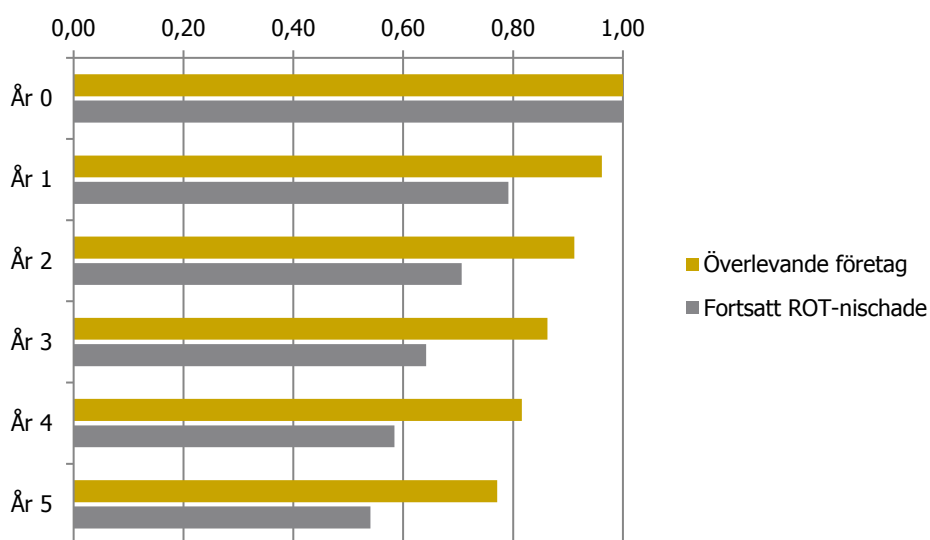
Källa: FEK, ROT och egen bearbetning

Andelen ROT-nischade företag i respektive bransch var 2015 knappt 73,5 respektive cirka 61,1 procent. Trots att branschen *Byggnader av bostadshus och andra byggnader (412)* har näst flest andel av de ROT-nischade företagen 2015, har denna andel legat i princip oförändrad sedan 2010. Detta gäller även för *Annan specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet (439)*.

Företagsdynamik

Figur 8 visar den genomsnittliga graden av överlevnad för de ROT-nischade företagen samt andel företag som förblir ROT-nischade över sammanhängande tid.⁶¹ År 0 motsvarar det år som företaget är ROT-nischat första året under perioden 2010 till 2015. År 1 till 5 motsvarar uppföljningsår. Resultaten visar på en minskning i andelen företag som förblir ROT-nischade över tid. Sett över en 3-års period innebär detta att av drygt 90 procent av de företag som var ROT-nischade ett år beräknas drygt 70 procent fortfarande vara obrutet ROT-nischade tre år senare. Det innebär att överlevnadsgraden är relativt hög i jämförelse med företag generellt i Sverige. Här är det dock viktigt att notera att det förekommer företag som träder in och ut ur definitionen att vara ett ROT-nischat företag. Detta innebär till exempel att de i figur 8 uppträder flera gånger i exempelvis kategorierna ”År 0”, ”År 1”, osv.

Figur 8 Genomsnittlig överlevnadsgrad och bibehållen ROT-nisch

Källa: RUT, Jobbregistret, FEK och egen bearbetning

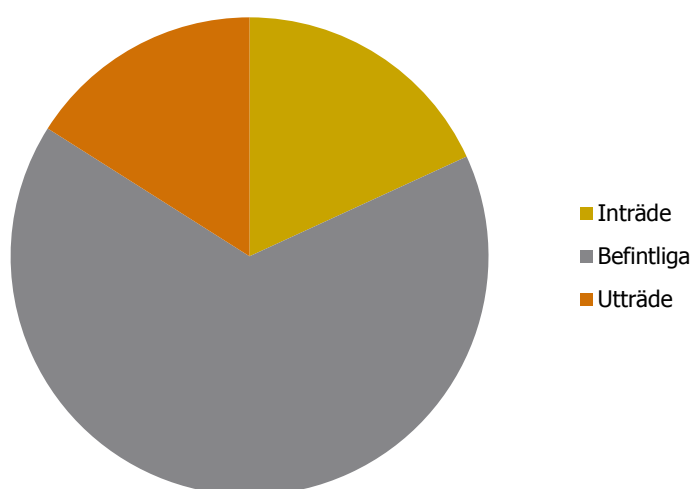
Själva definitionen på vilka företag som ska betraktas som ROT-nischade eller ej är till viss del problematisk. Framför allt om vi vill analysera och beskriva företagsdynamiken i den undersökta populationen. I tabell 3 har vi gjort ett försök att beskriva företagsdynamiken och hur det påverkar sysselsättningen. Utgångspunkten för detta är att vi har företag som ett givet år, till exempel 2015, klassas som ROT-nischade men som det föregående året (i detta exempel 2014) inte var det. Företagen har då gjort ett *inträde* i populationen ROT-nischade företag. Därtill finns företag som i detta exempel varit ROT-nischade år 2014 och fortfarande är det när vi undersöker dem 2015. Företagen klassas då som *befintliga* företag, det vill säga de fanns med i populationen året innan och finns fortfarande kvar det aktuella året. Den sista klassificeringen berör företag som var definierade som ROT-nischade 2014 men som upphört vara det år 2015. Av någon anledning uppfyller de inte längre kraven för att kunna sägas vara ROT-nischade. Dessa företag har då gjort ett *utträde* ur den undersökta populationen. Ett utträde kan ha sin orsak i flera olika faktorer så som att någon parameter i definitionen inte längre gäller eller att företaget lagt ned. Detsamma gäller för företag som gjort inträden; det kan bero på att

⁶¹ Överlevnad definieras som att företaget fortfarande finns registrerat i företagsregistret, FEK

företaget inte fanns föregående år eller att en eller flera definitionskrav inte var uppfyllda. Detta innebär att ett och samma företag under den tidsperiod som undersöks kan förekomma i samtliga klassificeringar flera gånger men vid olika tillfällen. Detta innebär också att vi kan ha företag som träder in i undersökningspopulationen, men uppvisar en minskning av personalstyrkan samt företag som lämnar undersökningspopulationen men har ett ökat antal sysselsatta. Det som styr är som sagt definitionen av vad som anses vara ett ROT-nischat företag.⁶² I figur 9 visar vi hur företagen fördelar sig efter denna kategorisering år 2015. Övriga år ser ungefär likadana ut med endast mindre variationer, förutom år 2010.

Figur 9 Fördelningen av ROT-nischade företag utifrån kategorierna inträde, befintliga och utträde, år 2015 (antal)

Anm. Begreppen inträde, befintliga och utträde åsyftar företagets förekomst i undersökningspopulationen.

Källa: FEK, FAD och egen bearbetning

Om vi sedan analyserar antalet ROT-nischade företag som förändrat eller inte förändrat sin sysselsättning kan det konstateras att vi har en relativt stor andel av befintliga företag som inte förändrat sin sysselsättning under den undersökta perioden. Inom kategorin befintliga företag har vi en relativt stabil andel företag som växer och krymper varje år, förutom år 2013 då vi har en markant större andel befintliga ROT-nischade företag som minskat sin sysselsättning. Kategorin ROT-nischade företag med oförändrad sysselsättning utgör mellan 44–54 procent av alla företag under hela undersökningsperioden. Undantaget är år 2010, då de oförändrade företagen utgör endast 38 procent av alla ROT-nischade företag. Samtidigt det året har vi en stor andel nya ROT-nischade företag som träder in i just denna företagspopulation (37 procent), se tabell 3.

⁶² I mer generella ordalag ska det noteras att det med inträde av ROT-nischat företag menas att företagen inte var ROT-nischat året innan mätåret, men kan ha existerat. Vidare gäller även att företaget kan ha varit ROT-nischat tidigare år, men ej det närmast föregående året. Samma gäller för utträde fast det motsatta. Ännu ett exempel på vad detta innebär är att ett företag som är observerat som ROT-nischat 2010 och som upphör vara ROT-nischat 2011 (utträde) och sedan blir ROT-nischat igen (inträde) 2013, återupphöra att vara ROT-nischat 2014 för att återinträda som nytt 2015 räknas som del av inträde och utträde flera gånger under undersökningsperioden.

Tabell 3 Den procentuella fördelningen av antal ROT-nischade företag per kategori, 2010–15

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inträde	37%	21%	17%	18%	18%	18%
Växande	11%	11%	8%	9%	10%	11%
Oförändrade	38%	44%	54%	45%	48%	48%
Krympande	5%	7%	7%	13%	8%	7%
Utträde	9%	17%	15%	15%	16%	16%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Källa: FEK, FAD och egen bearbetning

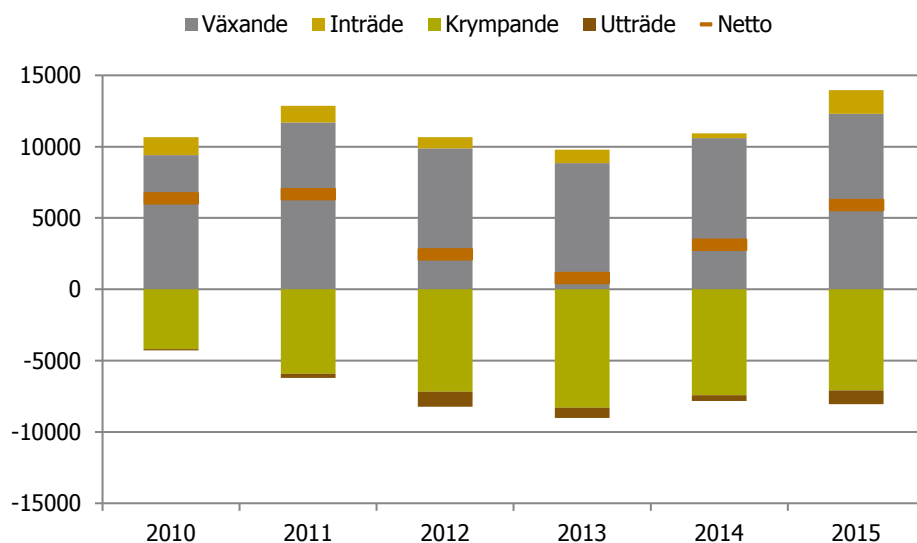
Anm. Begreppen inträde, befintliga och utträde åsyftar företagets förekomst i undersökningspopulationen.

Tillväxten i företagen definieras här som förändring av antal anställda.⁶³ Resultaten visar att sysselsättningsförändringen i ROT-nischade företag beror inte enbart på in- och utträde av företag. Gruppen befintliga företag är i högsta grad relevant för att beskriva sysselsättningsdynamiken i ROT-nischade företag. I den gruppen finns som sagt företag som växer, är oförändrade och krymper. Faktum är att denna dynamik är betydligt mer omfattande än den som uppstår i och med in- och utträden, vilket framgår tydligare i Figur 10. Figuren ska läsas som att den horisontella axeln visar den absoluta förändringen av antalet sysselsatta per kategori.

År 2015 står inträdesföretagen för 18 procent och utträdesföretagen för 16 procent av den totala undersökta företagspopulationen. Sett till antal sysselsatta innebar det ett positivt överskott motsvarande cirka 700 personer. Om vi sedan jämför detta med gruppen befintliga ROT-nischade företag samma år visar det sig att den växande andelen befintliga företag står för endast 11 procent av alla företag, men svarar för det mesta när det gäller positivt sysselsättningstillskott. Netto motsvarar det cirka 5 100 personer i överskott som är relaterade till de växande befintliga ROT-nischade företagen år 2015. År 2015 tillkom nästan 12 300 sysselsatta samtidigt som det försvann nästan 7 100 sysselsatta i de befintliga ROT-nischade företagen. I detta sammanhang ska det även en gång påpekas att det bland inträdesföretagen finns företag som haft en minskning av antalet sysselsatta från föregående år, men som då inte var ROT-nischade. Det samma, fast tvärt om, gäller för utträdesföretagen.

⁶³ Vi har valt att fokusera på tillväxt som antal anställda då reformen till viss del syftar till att skapa arbetstillfällen.

Figur 10 Sysselsättningstillskotten i nya, befintliga och försvunna ROT-nischade företag, 2010–15 (antal)

Källa: FEK, FAD och egen bearbetning

Anm. Begreppen inträde, befintliga och utträde åsyftar företagets förekomst i undersökningspopulationen.

Mellan åren 2010 och 2015 står de ROT-nischade företagen som klassificerats som befintliga för mellan 88 till 96 procent av den totala absoluta förändringen av antalet sysselsatta. Det kan också nämnas att 2013 var det ett tämligen genomsnittligt antal företag som trädde in i populationen för ROT-nischade företag, men ändå var den positiva nettoeffekten av antal sysselsatta tillhörande denna grupp som lägst det året.

En djupare analys av överlevnadsgrad och företagstillväxt för ROT-företagen i förhållande till andra företag kommer göras i en planerad effektutvärdering av ROT-avdraget.

3.1.3 HUS-nischade företag

Mellan åren 2010 och 2015 är det mellan knappt 1 600 och drygt 2 000 ROT-nischade företag som använt sig av RUT-avdraget i så stor utsträckning att de även kan klassificeras som RUT-nischade. Detta motsvarar årligen drygt 4 procent av alla företag som klassats som ROT-nischade företag. Hädanefter benämns företagen som använt sig av både RUT- och ROT-avdragen i så stor utsträckning att de kan klassificeras som både RUT- och ROT-nischade företag som HUS-nischade företag. Dessa företag skiljer sig från huvudgruppen i vår populationsbeskrivning och presenteras i särskild ordning. Denna presentation finns redan gjord och skiljer sig inte från beskrivningen av HUS-nischade företag i Tillväxtanalys PM om RUT-reformen.⁶⁴ För vidare information om denna grupp hänvisar vi därför till det arbetet.

3.2 Företagarna

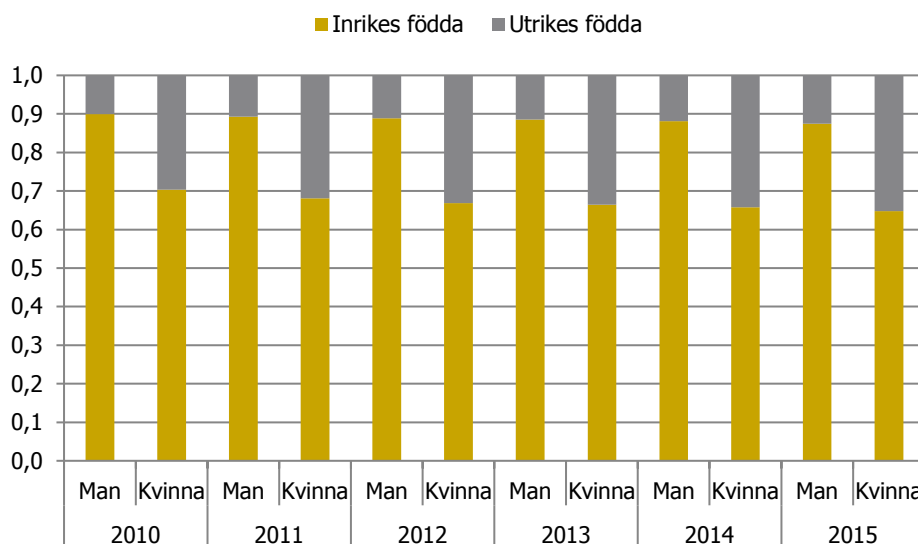
Följande avsnitt undersöker närmare de personer som driver de ROT-nischade företagen. Populationen utgörs av personer som har sin primära inkomst från ett ROT-nischat företag. Dessutom ska personen vara registrerad som operativ företagsledare för ett ROT-nischat företag. Det är värt att notera att andelen ROT-företag som drivs av kvinnor är avsevärt

⁶⁴ Tillväxtanalys, PM 2018:12.

lägre i jämförelse med hur det ser ut för Sverige i stort. Som andel av alla företagsledare av ROT-nischade företag utgör kvinnorna i genomsnitt endast 3,4 procent, jämfört med cirka 30 procent bland samtliga företag. Däremot visar resultaten att denna andel ökar från cirka 3 procent år 2010 till över 3,5 procent år 2015. Det finns även så kallade kombinatörer,⁶⁵ där en något större andel är kvinnor, cirka 30 procent jämfört med cirka 15 procent bland männen. Delar man upp statistiken på enskild firma och bolag visar det sig att det är jämnt fördelat mellan i vilken form företagen drivs av män respektive kvinnor. För män är fördelningen under perioden i genomsnitt helt jämn, det vill säga 50 procent för respektive företagsform. Likaså för de kvinnliga företagsledarna finns det inte någon företagsform som de föredrar mer. En relativt jämn fördelning även om det för dem finns en liten övervikt mot bolagsformen gentemot enskild firma.

Figur 11 visar fördelningen av utrikes födda och personer födda i Sverige uppdelat på män och kvinnor som driver ett ROT-företag. Några skillnader kan iaktas. Utifrån ovanstående finns alltså en tydlig skillnad i vilka som driver ROT-nischade företag, framför allt om vi tar hänsyn till både kön och födelseland. Den typiska företagsledaren för ett ROT-nischat företag är en man som är född i Sverige. Denna kategori står 2015 för nästan 85 procent av alla företagsledare fördelade efter kön och födelseland. Denna andel har dock minskat med i genomsnitt 0,7 procentenheter per år sedan 2010. Detta tapp har i huvudsak omfördelats till män födda i Europa men utanför EU15. Drygt 35 procent av kvinnorna som driver ROT-nischade företag är utrikes födda medan motsvarande andel för män är drygt 10 procent. Andelen företagare med utländskt medborgarskap ökar med ungefär 1 procentenhet under den undersökta tidsperioden, det vill säga att den stigit från cirka 6,3 procent till marginellt mer än 7,3 procent.

Figur 11 Procentuell fördelning av svensk- och utrikes födda för ROT-företagarna uppdelat på män och kvinnor.

Källa: ROT, LISA och egen bearbetning

Studerar man hur länge utrikes födda företagare varit bosatta i Sverige finner vi att den genomsnittliga tiden i Sverige för gruppen utrikes födda företagare är knappt 17 år för män

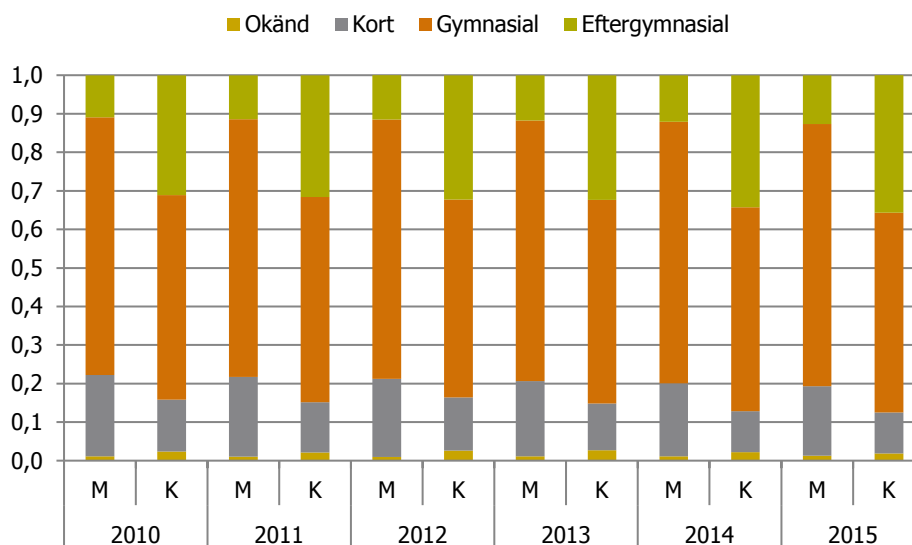
⁶⁵ Med kombinatörer menas att personen har anknytning till flera yrkesställningar, dvs. de är både anställda och egen företagare (i någon form).

och drygt 11,5 år för kvinnor. Mediantiden ligger på 9 år för män samt 7 år för kvinnor. Dessa siffror är relativt stabila över tid även om det finns en långsam trend som antyder att medel- och medianvärdena över tid rör sig mot varandra för både män och kvinnor. De utrikes födda företagarna är en grupp som har en relativt lång vistelsetid i Sverige bakom sig.

3.2.1 ROT-företagarnas utbildningsnivå och tidigare sysselsättningsstatus

Figur 12 visar fördelning av utbildningsnivå bland företagarna. Det är tydligt att det finns en skillnad i utbildningsnivå mellan män och kvinnor som driver ROT-företag. Över 30 procent av kvinnorna som driver ROT-företag har en eftergymnasial utbildning, medan motsvarande siffra för männen är drygt 10 procent. Bland företagsledarna med eftergymnasial utbildning är det vanligast med en allmän utbildning inom teknik och teknisk industri, ingenjörsutbildning inom byggnadsteknik eller en allmän ingenjörsutbildning. Våra data visar även att andelen ROT-företagare med kort utbildning är lägre bland kvinnor (drygt 12 procent) än bland män (knappt 20 procent). Det är även generellt sett en större andel företagare som har eftergymnasial utbildning än vad som gäller för anställda i ROT-företagen.⁶⁶

Figur 12 Procentuell fördelning av utbildningsnivå för ROT-företagarna, män och kvinnor

Anm. Med eftergymnasial utbildning avses minst ett år på högskola (inkl. magister och forskarexamen). Kort utbildning avser personer med upp till 9 års utbildning.

Källa: RUT, LISA och egen bearbetning

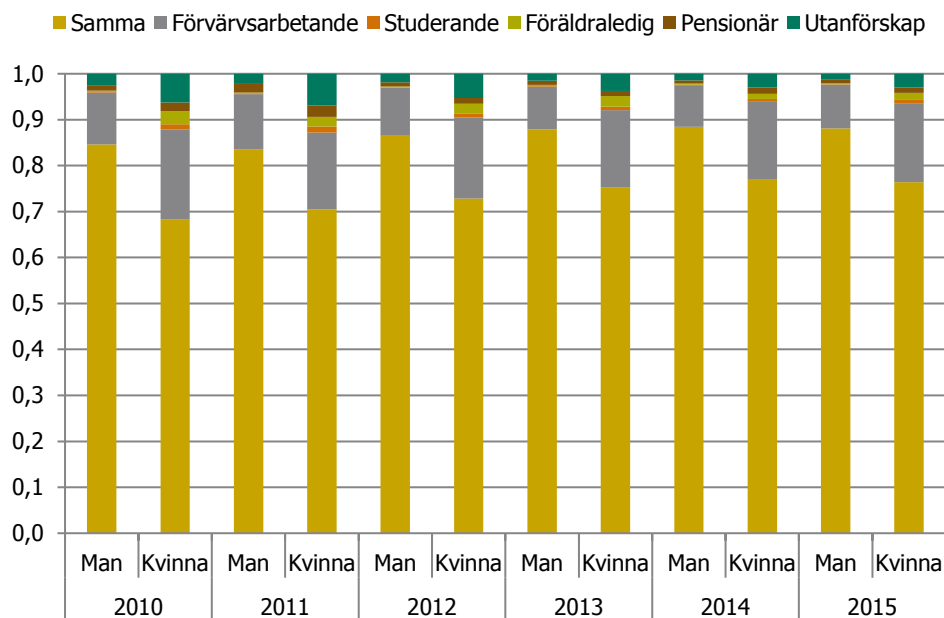
Tidigare sysselsättning bland företagarna

Av företagsledarna för de ROT-nischade företagen drev i genomsnitt över hela tidsperioden mer än 85 procent ett företag året innan. Sett till män och kvinnor var det generellt en större andel av de manliga företagsledarna som drivit ett företag föregående år än vad det var bland de kvinnliga företagsledarna. Detta framgår även av Figur 13 som visar den huvudsakliga sysselsättningen för företagare året innan de drev ROT-företaget. Den huvudsakliga sysselsättningen har bestämts utifrån vilken typ av verksamhet som

⁶⁶ Se Figur 19, avsnitt 3.3.2 Utbildningsbakgrund hos nyanställda i ROT-företagen nedan.

personen hade sin huvudsakliga inkomstkälla ifrån.⁶⁷ Gruppen ”i utanförskap” består av personer som året innan haft störst inkomst från antingen a-kassa, ett arbetsmarknadspolitiskt program, sjukskrivning, ekonomiskt bistånd alternativt ingen inkomst.

Figur 13 Procentuell fördelning av huvudsaklig sysselsättning för ROT-företagare året innan, män och kvinnor

Anm. Baseras på den huvudsakliga inkomstkällan året innan från RAKS-registret. Gruppen ”i utanförskap” innefattar inkomster från: arbetslöshet, ett arbetsmarknadspolitiskt program, sjukskrivning, ekonomiskt bistånd eller ingen inkomst. Pensionärer innefattar både förtids- och ålderspensionärer där den senare utgör den största gruppen.

Källa: RUT, FEK, RAKS och egen bearbetning

Ungefär en fjärdedel av kvinnorna och 15 procent av männen i den undersökta företagarpopulationen som inte var sysselsatta i samma företag året innan var det i ett annat ROT-nischat företag. Det är en relativt sett låg andel av företagarna som inte alls var sysselsatta året innan de drev ett ROT-nischat företag. Denna andel minskar över tid, från 13 procent för kvinnorna och 8,5 procent för männen år 2010 till cirka 5 procent för båda könen år 2015.

Utav företagarna som bytt arbete från föregående år kan vi konstatera att det har skett en ökning av den andel som redan var förvärvsarbetande, speciellt bland kvinnor där förändringstakten varit större än för männen. Det ska dock noteras att utgångsvärdet 2010 var lägre för kvinnorna än för männen, knappt 62 procent mot drygt 73 procent en skillnad på över 11 procentenheter. År 2015 har nivån för kvinnor stigit till drygt 72 procent och skillnaden mellan män och kvinnor har krympt till cirka 7,5 procent.

Andelen tidigare sysselsatta bland de som har bytt arbete har därmed blivit större över tid för företagargruppen. Följaktligen har andelen som kommer från ”i utanförskap” minskat. Denna minskning är något större för företagsledare som är kvinnor än för manliga företagsledare. Andelen för kvinnorna minskade från knappt 20 procent 2010 till strax över 12 procent 2015, en minskning med nästan 7 procent. För männen är minskningen knappt

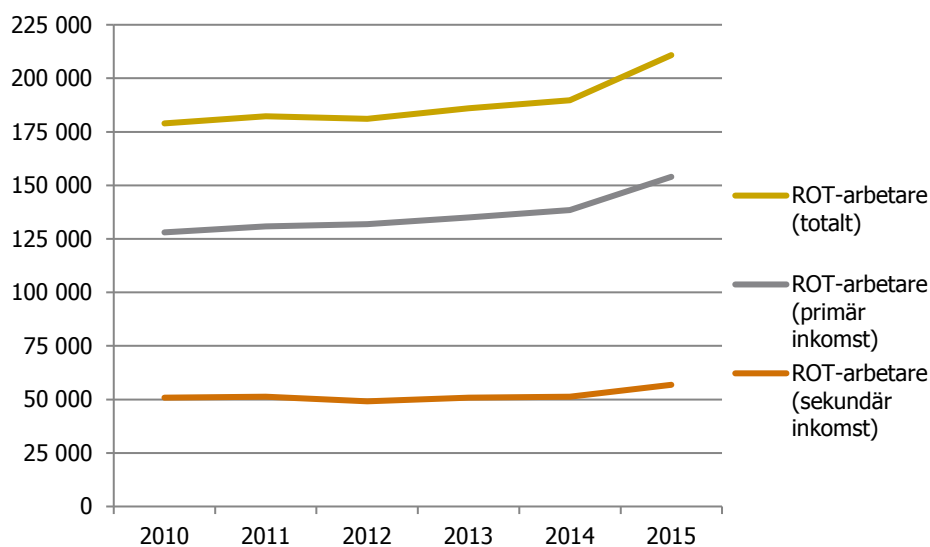
⁶⁷ Uppgifterna kommer från RAKS-registret, för närmare beskrivning av data se avsnitt 1.1.1 eller SCB. Registerbaserad aktivitetsstatistik, 2007:12. Örebro: SCB, 2007.

5 procent från en nivå på cirka 16 procent 2010. Vid sidan av detta kan det även konstateras att vi ser ett liknande mönster som observerats vid beskrivningen av företagsledarna för de RUT-nischade företagsledarna.⁶⁸ Detta innebär att en relativt stor andel av de män som kom från ”icke sysselsättning” var pensionärer innan de började driva ett ROT-nischat företag, medan det för kvinnor var mera vanligt att komma från föräldraledighet.⁶⁹ För kvinnorna är det dock små skillnader mellan antalen som kom från föräldraledighet eller pension.

3.3 Fler arbetstillfällen i ROT-nischade företag?

I ett tidigare avsnitt belystes frågan om antalet ROT-nischade företag har ökat. Nästa fråga att behandla är om antalet arbetstillfällen kopplade till ROT-nischade företag också har ökat? För att kunna svara på den frågan kopplar vi ihop de personer som fått löneutbetalning från de ROT-nischade företagen med information från SCB:s folkbokföringsregister. Denna population delas upp i två kategorier: en med personer där den huvudsakliga inkomstkällan är ett ROT-nischat företag (primär inkomst) och en där personerna har inkomster från ett ROT-nischat företag som sidoinkomst och den huvudsakliga inkomsten från ett annat företag. Figur 14 visar utvecklingen av dessa två populationer, var för sig samt sammanlagt för åren 2010–15.

Figur 14 Antal sysselsatta i de ROT-nischade företagen 2010–15

Källa: FEK, LISA, RUT och egen bearbetning

Sysselsättningsökningen i de ROT-nischade företagen har varit störst det sista året, med en procentuell ökning på över 10 procent, jämfört med förändringen 2010–14 som hade en årlig genomsnittlig tillväxt på lite mer än 1 procent. Den totala sysselsättningsökningen i ROT-nischade företag (mätt utifrån sysselsatta som har ROT-anställning som sin primära inkomstkälla) ökar från cirka 128 000 personer år 2010 till nästan 154 000 personer år 2015 vilket motsvarar en årlig procentuell ökning på drygt 3 procent. Detta att jämföras

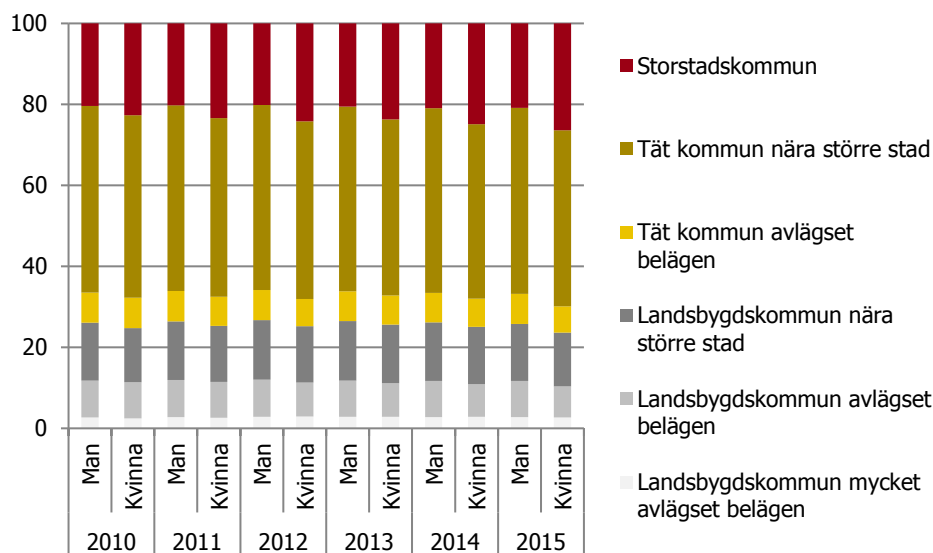
⁶⁸ Tillväxtanalys, PM 2018:12.

⁶⁹ För att ingå i gruppen föräldralediga innebär det att personerna har haft störst inkomst från föräldrapenning, oavsett om de även arbetat eller inte samma år. I detta avseende räknas de varken som sysselsatta eller icke-sysselsatta.

med den generella ökningen av sysselsatta i Sverige under samma period som var knappt 6 procent. Sysselsatta i ROT-nischade företag utgör nästan 3,3 procent av samtliga sysselsatta i landet.⁷⁰ Inkluderar vi samtliga personer med någon form av inkomst från ett ROT-nischat företag ökar den procentuella andelen sysselsatta till 4,5 procent år 2015. En andelsökning med marginellt mer än 0,4 procentenheter från år 2010.

Andelen kvinnor sysselsatta i ROT-nischade företag är knappt 9 procent 2015. Under den tidsperiod som företagen har studerats här har dock andelen kvinnor bland de anställda ökat med i genomsnitt ca 7,7 procent per år, strax över 10 600 kvinnor 2010 till nästan 15 400 år 2015. Bland kvinnor utgör kombinatorer cirka 10 procent och motsvarande siffra för männen är bara marginellt högre, drygt 11 procent. Runt 13,5 procent av männen är endast företagare medan bland kvinnorna är denna andel knappt 4,5 procent. Detta varierar mycket lite över åren.

Figur 15 Procentuell fördelning av arbetsställen per kommuntyp, män och kvinnor

Källa: RUT, LISA och egen bearbetning

I figur 15 visas den geografiska fördelningen av arbetsställen.⁷¹ Figuren visar i vilken kommuntyp de sysselsatta i ett ROT-nischat företag arbetar, uppdelat på män och kvinnor. Resultaten visar att det är en liten skillnad mellan könen i vilken typ av kommun de arbetar i. Det är dock en något större andel kvinnor sysselsatta i storstäder, drygt 24 procent jämfört med männen där siffran ligger på ungefär 20,5 procent. Dessa andelar har i praktiken inte förändrats över tid för män och endast marginellt för kvinnor. För kvinnor finns en antydning om en förskjutning där vi kan ana en ökning av andelen sysselsatta i storstadskommuner och minskningar i tät kommuner nära större städer, tät kommuner avlägset belägna samt avlägsna landsbygdskommuner.

3.3.1 Nya arbetstillfällen i ROT-företagen

För att kunna säga något om arbetstillfällena har gått till personer utan sysselsättning studerar vi sysselsättningsstatus året innan personerna arbetade i ROT-företaget.⁷² Under

⁷⁰ I begreppet sysselsatta ingår både anställda och företagare.

⁷¹ Se Bilaga 3 för indelning av kommuntyper.

⁷² Sysselsättningsstatus mäts i november för respektive år.

hela undersökningsperioden har det blivit fler sysselsatta i de ROT-nischade företagen, även om ökningstakten varierat från att vara knappt mätbar till några procent. År 2015 utmärker sig i detta avseende med en ökning på 15 procent jämfört med föregående år. Ifall det är ett avvikande år och att antalet sysselsatta återgår till de nivåer som gäller för de andra åren i denna studie kan vi tyvärr inte svara på eftersom 2015 är det sista året Tillväxtanalys har tillgängliga data. Runt 70 procent var anställda i samma företag året innan med endast små variationer från år till år.

Studerar vi tidigare sysselsättningsstatus för de som inte var anställda i samma ROT-företag året innan kan vi säga något mer om för vilka arbetstillfällen har tillkommit. Utav de cirka 30 procent som inte var anställda vid samma företag föregående år var över hälften sysselsatta i ett annat företag. Andelen nyanställda som kom från annat än en tidigare sysselsättning vid något företag minskade från drygt 13 procent 2010 till knappt 10 procent 2015 procent för män och från drygt 16 till lite mer än 12,5 procent för kvinnor. Vi kan jämföra det med att knappt 10 procent av hela populationen sysselsatta i Sverige inte var sysselsatta året innan de blev det. Bland de ROT-anställda som var icke-sysselsatta året innan hade över 60 procent någon slags inkomst.⁷³ Det ska dock poängteras att denna grupp minskade från knappt 68 procent 2010 till drygt 61 procent 2015.

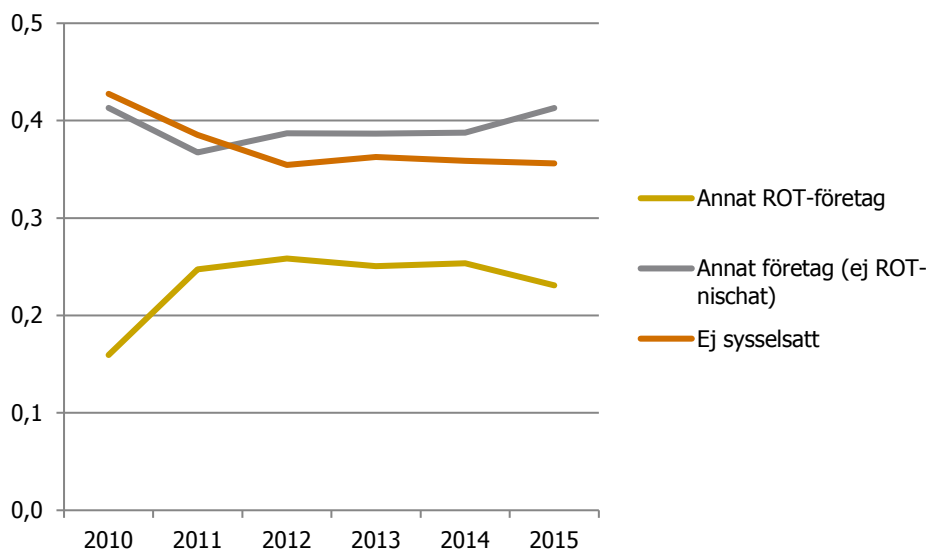
Av de nyanställda som rekryteras från icke-sysselsättning i de ROT-nischade företagen är andelen i nivå med vad som gäller för samtliga företag i Sverige, nämligen runt 37 procent för ROT-företagen att jämföra med ungefär 35 procent för samtliga företag. Den årliga avvikelsen från totala riksgenomsnittet tillsammans med den korta undersökningsperioden gör att det inte kan uteslutas att det inte är annat än en naturlig avvikelse.

Andelen nyanställda som kom från ett annat ROT-nischat företag ligger på cirka 25 procent under undersökningsperioden, med undantag för 2010, se Figur 16. Då var det endast 16 procent som kom från ett annat ROT-nischat företag. Detta ska dock ses i ljuset av att ROT-avdraget infördes under 2009, så 2010 hade det gått ungefär ett halvår som det varit möjligt för företag att bli ROT-nischade enligt definitionen beskriven i inledningen av kapitel 3. Andelen som inte var sysselsatta året innan sjönk från knappt 43 procent år 2010 till drygt 35 procent år 2012 för att sedan plana ut på knappt 36 procent de resterande åren. Av de nyanställda som inte kom från annan sysselsättning var det mellan 32–39 procent som inte hade haft någon förvärvsinkomst alls.

---

⁷³ Det innebär att det fanns kontrolluppgift från jobbregistret för dessa personer i tidsperioden innan de var RUT-anställda.

Figur 16 Varifrån ROT-företagen tar nyanställd personal (andel)

Anm. Baseras på information om tidigare arbetsställe från LISA. Figuren visar data beräknat enbart på personer som föregående år varit sysselsatta i ett annat företag än det företag där de är sysselsatta det aktuella året.

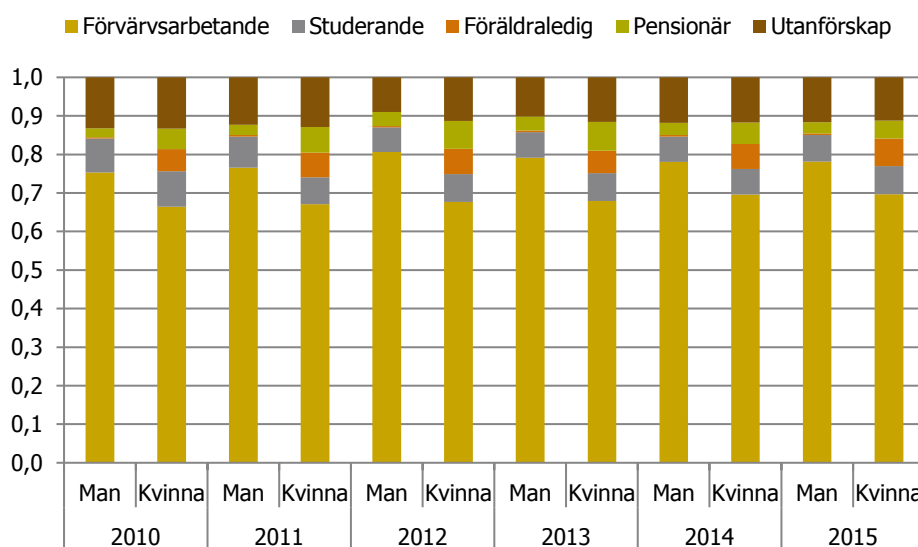
Källa: RUT, LISA, RAKS och egen bearbetning

I likhet med de som driver ett ROT-nischat företag studerar vi den huvudsakliga sysselsättningen för de som var nyanställda i ROT-nischade företag. Klassificeringen av huvudsaklig syssla är den samma som för företagen (se avsnitt 3.2).⁷⁴ Andelen som redan hade sin primära inkomst från förvärvsarbete ligger på cirka 94 procent bland männen och cirka 90 procent för kvinnorna. Denna siffra ändras endast marginellt under tidsperioden.⁷⁵ Sett till delpopulationen som inte hade arbete i ett ROT-nischat företag året innan respektive årsmätning kommer de absolut flesta från förvärvsarbete. De utgör mellan cirka 74,5 till 79 procent. Därefter kommer gruppen ”I utanförskap” som utgör mellan drygt 9 år 2012 till strax över 13 procent 2010. Figur 17 redovisar könsspecifika skillnader för denna delpopulation.

⁷⁴ Personer som inte var folkbokförda i Sverige året innan är inte inkluderade och utgör ca 5,8 procent.

⁷⁵ Anledningen till att andelen som har huvudsaklig inkomstkälla från förvärvsarbete är högre än andelen som klassas som sysselsatta är att den första avser mätning under hela året, medan sysselsättningsstatus mäts i november.

Figur 17 Procentuell fördelning av sysselsättning året innan arbete i ROT-företag, män och kvinnor

Anm. Baseras på den huvudsakliga inkomstkällan året innan från RAKS. Gruppen "i utanförskap" innefattar inkomster från: arbetslöshet, arbetsmarknadspolitiskt program, sjukskrivning, ekonomiskt bistånd eller ingen inkomst. Pensionärer innefattar både förtids- och ålderspensionärer, där den senare utgör den största gruppen.

Källa: RUT, LISA, RAKS och egen bearbetning

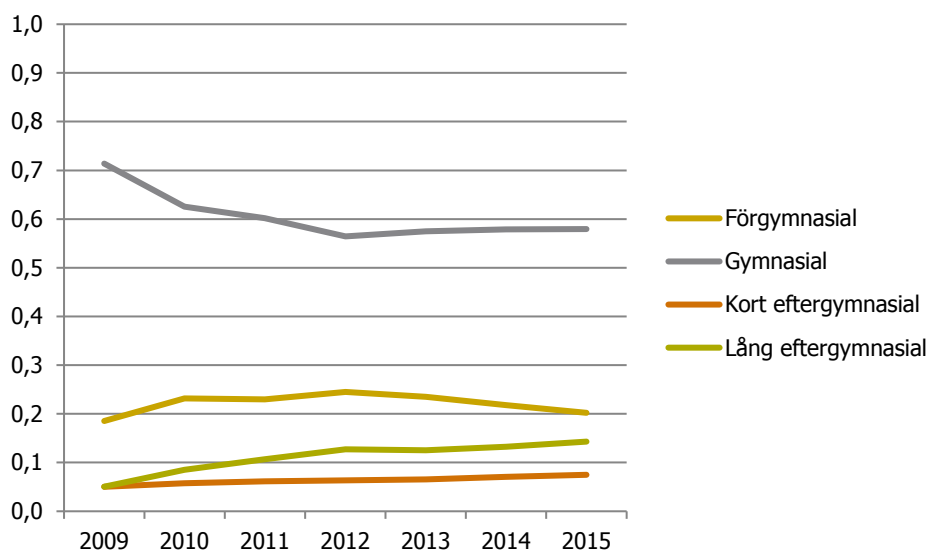
3.3.2 Utbildningsbakgrund hos nyanställda i ROT-företagen

Enligt egna beräkningar⁷⁶ sker en viss generell strukturomvandling där personer med en kortare utbildning än 3-årigt gymnasium minskar med drygt 6 procent bland de anställda i åldern 16 år och äldre under perioden 2010 till 2015. Samtidigt sker ungefär lika stora ökningar av antalet anställda personer med en 3-årig gymnasial utbildning samt en eftergymnasial utbildning som är 3 år eller längre. Andelen sysselsatta i dessa data med en eftergymnasial utbildning som är 2 år eller kortare ligger på relativt låga nivåer och är förhållandevis oförändrad under denna tidsperiod. Med anledning av denna förändring är det intressant att undersöka ifall ROT-företagen rekryterar på samma sätt som det nationella genomsnittet eller om dessa företag avviker på något sätt från detta mönster.

Figur 18 visar andelen nyrekryteringar i ROT-nischade företag för personer med olika utbildningsbakgrund. Av figuren framgår det tydligt att det skett en förändring. Denna tar sig främst uttryck genom en minskning av andelen nyrekryteringar från gruppen med gymnasial utbildning och en ökning av andelen nyrekryteringar från gruppen med en lång eftergymnasial utbildning. Den förra en sänkning med nästan 13,5 procent och den senare en ökning med drygt 9 procent. Detta indikerar att relativt det nationella genomsnittet beräknat från RAMS anställer ROT-företagen en större andel med gymnasial utbildning, marginellt lägre andel med en kort eftergymnasial utbildning och en mycket lägre andel med en lång eftergymnasial utbildning.

⁷⁶ Baserade på data från Raps RIS, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Figur 18 Procentuell andel av anställningar som skett i ett ROT-företag

Källa: FEK, LISA och egen bearbetning

Bland nyrekryteringar av män kan vi observera positiva trender främst för de med eftergymnasial utbildning, liknande det som ses för alla nyrekryteringar oavsett kön. Den största ökningen står gruppen med lång eftergymnasial utbildning för. 2009 stod denna grupp för knappt 4,5 procent medan samma grupp stod för nästan 14 procent av nyrekryteringarna 2015. Det ger en ökning på nästan 9,5 procent. Den största förändringen gäller dock nedgången av nyrekryteringar av de med gymnasial utbildning, även om den utvecklingen ser ut att plana ut runt 60 procent av alla rekryteringar av tidigare ej sysselsatta. Denna grupp utgör alltså fortfarande den största gruppen, men vid undersökningsperiodens inledning låg andelen nyrekryteringar från denna grupp på över 70 procent. Detta ger en minskning med över 10 procentenheter.

För gruppen kvinnor rekryterar de ROT-nischade företagen betydligt färre från icke-sysselsättning i jämförelse med männen. Kvinnorna uppvisar ett liknande mönster som männen där den största förändringen skett i gruppen som utgörs av de med gymnasial utbildning, även om andelarna för denna grupp bland kvinnorna är generellt lägre än vad som var fallet för männen. Gruppen med gymnasial utbildning har för kvinnorna alltså minskat från drygt 60 procent 2010 till drygt 50 procent 2015, en minskning med knappt 10 procentenheter. Även här gäller alltså att denna grupp ändå är den dominerande. Liksom för männen är det gruppen med lång eftergymnasial utbildning som står för den största andelsökningen, som är drygt 6 procent, under denna period.

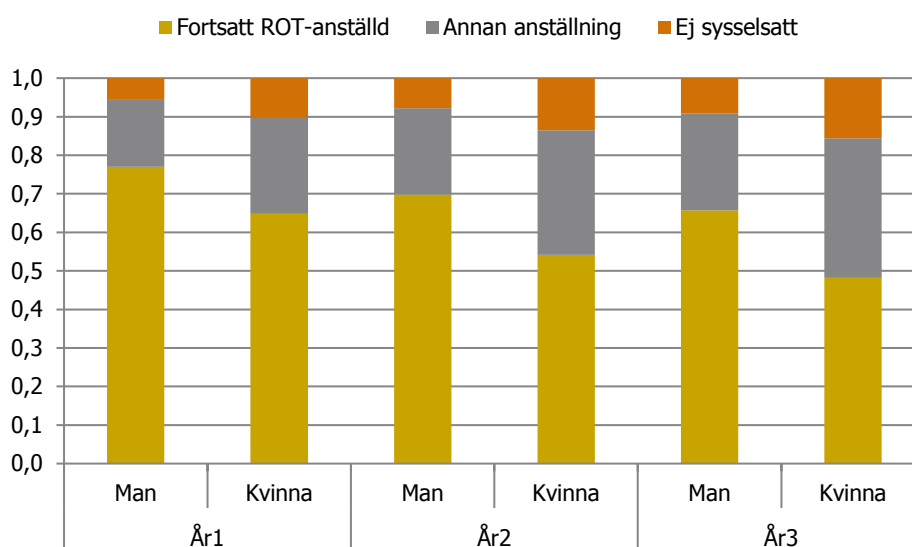
3.3.3 Hur går det sedan?

I denna del studerar vi vad som händer med de anställda i de ROT-nischade företagen efter anställning i ett ROT-företag. Genom att studera denna grupp närmare kan vi se om ett arbete i ett ROT-företag innebär goda chanser till en mer fast etablering på arbetsmarknaden eller inte. Vår uppföljning sträcker sig upp till tre år efter att de arbetat i ett ROT-nischat företag.

Figur 19 visar andelen ROT-anställda som är fortsatt sysselsatta i ett ROT-nischat företag upp till tre år efter mätpunkten. Kvinnor stannar generellt sett i mindre utsträckning i ett

ROT-nischat företag. Tre år efter anställning arbetar ungefär hälften av kvinnorna kvar i ett ROT-nischat företag medan över 65 procent av männen är kvar i branschen. Över tid ökar andelen som inte är sysselsatta tre år senare både för kvinnor och för män. Inom gruppen som någon gång varit sysselsatta i ett ROT-företag mellan 2010 och 2012 är drygt 30 procent i utanförskap tre år efter ROT-anställningen. Personer med hög utbildning tenderar att i något lägre utsträckning vara kvar i ett ROT-företag. Tre år efter ROT-anställning är drygt 62 procent av männen och drygt 48 procent av kvinnorna kvar i ett ROT-företag. Vidare är det en lägre andel som inte har sysselsättning eller hamnat i utanförskap. Där är andelarna drygt 10 procent för män respektive 16 procent för kvinnor tre år efter en ROT-anställning.

Figur 19 Arbetsmarknadsutfall för ROT-anställda upp till 3 år efter anställning (procentuell fördelning)

Anm. År 1, År 2 och År 3 står för 1, 2 respektive 3 år efter ROT-anställning. Baseras på genomsnittlig fördelning för personer som arbetat i ett ROT-nischat företag 2010, 2011 och 2012.

Källa: RUT, FEK, LISA och egen bearbetning

Andelen som stannar i ROT-företagen bland de utrikes födda (knappt 51 procent) är drygt 10 procent lägre jämfört med de födda i Sverige (drygt 62 procent). Skillnaden av hur stor andel som är kvar i ett ROT-företag efter tre år är strax över 46 procent för både in- och utrikes födda om de har en lång utbildning.⁷⁷ För de utan lång utbildning finns det en skillnad där det är större andelar som är kvar i ett ROT-företag 3 år efter en anställning i ett ROT-företag bland inrikes födda personer. Drygt 62 procent respektive knappt 51 procent. Den stora skillnaden för gruppen utrikes födda är andelen som hamnat i utanförskap tre år efter sysselsättning i ett ROT-företag. Där är det precis över 20 procent av de utrikes födda mot strax under 10 procent för de inrikes födda som hamnat i utanförskap 3 år efter en anställning i ett ROT-företag. Siffrorna för utrikes födda skiljer sig också med avseende på utbildning där det i genomsnitt är 10 procent bland de utrikes födda som har en 3-årig eftergymnasial utbildning eller längre medan motsvarande siffra för inrikes födda är knappt 2 procent. Det är även nästan 15 procent av de utrikes födda som har en okänd utbildningsbakgrund medan det för inrikes födda är drygt 0,1 procent.

⁷⁷ Med lång utbildning avses 3-årig eftergymnasial utbildning eller längre.

4 Diskussion och slutsatser

ROT-reformen infördes av arbetsmarknadspolitiska skäl. Tillväxtanalys har valt att analysera reformen ur både ett sysselsättnings- och näringspolitiskt perspektiv. Utgångspunkten har varit att synliggöra till vilken grad som reformen bidragit till att stärka förutsättningarna för att få fler arbetstillfällen i fler och växande företag samt fler personer i arbete. Tillväxtanalys har riktat in sig på att relatera reformen till det näringspolitiska målet ”*förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag*”⁷⁸ och till reformens sysselsättningspolitiska målsättning, *att få fler personer i arbete*.⁷⁹

Även om detta PM inte analyserar effekterna av ROT-reformen kartlägger vi relevanta förändringar som skett i samband med reformens införande. Vi kan i detta skede prata om förändringar som skett och möjliga potentiella effekter av reformen, men vi vet inte med säkerhet uttala oss om hur stor del av de påvisade förändringarna som kan tillskrivas själva reformen, respektive andra omvärldsfaktorer. Däremot har den deskriptiva kartläggningen och analysen påvisat ett antal intressanta resultat, både vad gäller reformens troliga inverkan på de näringspolitiska- och sysselsättningspolitiska målsättningar. Vi har fått en fördjupad belysning av de ROT-nischade företagens utveckling, de som driver företagen och de som anställs i dem.

4.1 ROT-reformen ur ett näringspolitiskt perspektiv

Våra huvudresultat visar att antalet ROT-nischade företag ökade med ungefär 14 procent till 49 747 företag mellan åren 2010 och 2015. Vi kan konstatera att vi har en större ökning av ROT-nischade företag mellan 2010 och 2011. Sedan stabiliseras ökningen och vi får en relativt jämn tillväxt av företag från år till år under den resterande delen av den undersökta perioden. Andelen nybildade ROT-nischade företag per år är inte speciellt hög, snarare något lägre än för företagsstocken generellt i Sverige, det vill säga 11–13 procent nybildningar per år jämfört med 12–14 procent nybildningar per år generellt för hela företagsstocken. Över tid har andelen ROT-nischade bolag ökat markant i relation till andelen enskilda firmor. Även genomsnittlig ålder på de ROT-nischade företagen har ökat från 7,1 år 2010 till 8,2 år 2015. De RUT-nischade företagen har en genomsnittlig ålder på 3,3 år 2010, vilket innebär att de ROT-nischade företagen är och förblir äldre i snitt under den undersökta perioden.

Det kan därmed konstateras att ROT-subventionen har i högre grad påverkat mera mogna företag och branscher än RUT-subventionen. Det kan dock vara värt att notera att företagsstrukturen hos ROT-nischade företag är relativt lik RUT-nischade företag år 2010. Det innebär att många av både ROT- och RUT-nischade företag var relativt små år 2010. Andelen enskilda firmor utgjorde över hälften inom ROT och närmare 70 procent inom RUT. I samband med ROT- och RUT-reformen har denna andel (enskilda firmor) minskat över tid medan andelen bolag tilltagit inom både ROT och RUT. Framför allt har denna bolagsandel stärkts inom ROT och inneburit till viss del att det är en något större andel större företag som blivit ROT-nischade över tid.

4.2 ROT-reformen ur ett sysselsättningspolitiskt perspektiv

Om vi studerar sysselsättningsutvecklingen utifrån de personer som haft ROT-anställning som primär inkomstkälla kan det konstateras att de ROT-nischade företagen ökade sin

⁷⁸ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/naringspolitik/mal-for-naringspolitik>

⁷⁹ Infoga not från propositionen

sysselsättning från cirka 128 000 personer år 2010 till nästan 154 000 personer år 2015. Det innebär att sysselsättningen över den undersökta perioden ökat med 20 procent och motsvarar en årlig procentuell ökning på drygt 3 procent. Den procentuella sysselsättningsökningen är något högre än ökningen av antalet nya ROT-nischade företag sett över hela perioden, men jämför vi med den sysselsättningsökning som skett generellt i landet under motsvarande tid är sysselsättningsutvecklingen inte speciellt stark. Den generella sysselsättningsökningen i Sverige under samma period var nästan 6 procent per år.

4.3 Få utrikes födda och kvinnor blir företagare inom ROT-relaterade verksamheter

Ett ROT-nischat företag drivs i 97 procent av fallen av män och i resterande 3 procent av kvinnor. Under den undersökta perioden 2010–15 har andelen kvinnor ökat något, från 3,0 procent till 3,6 procent. Det är få utrikes födda företagare hos de ROT-nischade företagen jämfört med hur det ser ut inom gruppen RUT-nischade företag.⁸⁰ Det vill säga cirka 10 procent av företagarna är utrikes födda inom ROT-branschen och 30 procent inom RUT-branschen. De utrikes födda ”ROT-företagarna” har varit i Sverige under en lång tid (i genomsnitt 17 år). Det är också en ganska liten andel av ”ROT-företagarna” som är män som har en eftergymnasial utbildning (cirka 10 procent) jämfört med RUT-företagarna, där motsvarande andel ligger på minst 20 procent under perioden 2010–15. Det finns en grupp av företagare med kort utbildning och den andelen är ungefär lika stora inom ROT som RUT. Andelen ROT-företagare som är kvinnor utgör i grunden en väldigt liten grupp jämfört med männen vilket innebär att det är svårt att göra några rimliga jämförelser dem emellan.

4.4 ROT-företagens egenskaper och utveckling

Merparten av de ROT-nischade företagen tillhör fem branscher inom byggverksamhet och är relativt små, där en majoritet är registrerade som enskilda firmor. En andel som minskar något över tid. De företag som klassas som bolag⁸¹ är oftast mikroföretag med 2–9 anställda och dessa ökar under tidsperioden. Knappt en procent har över 50 anställda. De enskilda ROT firmorna har i 80 procent av fallen inga anställda, medan ROT bolagen har ofta någon anställd, men i de flesta fall inte fler än nio anställda.

Inträdet av ROT-nischade företag är stor i relation till utträdet år 2010. Sedan stabiliserar sig denna dynamik med relativt likartat inträde som utträde under perioden 2011–15. Sysselsättningstillväxten per år i befintliga företag förblir relativt likartad under åren 2010 till 2015. Reformen har på så sätt bidragit till ett markant inträde av nya företag i början av den undersökta perioden. ROT-reformen har på så sätt haft en begränsad inverkan på företagsdynamiken i stort. Det nya med den senaste ROT-reformen är att vi nu testat den även under en högkonjunktur och man skulle kunna förvänta sig att den ökade efterfrågan skulle kunna leda till överhettningstendenser. Vi kan dock inte se att byggkostnadsutvecklingen påverkas mycket i samband med reformens genomförande.⁸² Vår uppfattning är att effekterna på sysselsättning och företagande via ROT-reformen är begränsade och inte lika tydliga som med RUT-reformen. Effekterna har en tendens att stabilisera sig och

⁸⁰ För både RUT- och ROT-tjänster är det möjligt att anlita företag lokaliserade utomlands för utförande av tjänsterna i eller utanför Sverige. Detta gör att det finns ett litet mörkertal med

⁸¹ Med ”bolag” menar vi de juridiska formerna; aktiebolag, handels- eller kommanditbolag samt ekonomisk förening.

⁸² Se vidare SCB:s hemsida och beräkningar av index exempelvis kring byggkostnadsutvecklingen 2006–17 samt faktorprisutvecklingen.

ofta är de rätt omfattande vid start för att sedan alltmera avta på längre sikt. Frågan är om det är lämpligt att reformen kvarstår som ett permanent verktyg för att stimulera sysselsättningen eller om det ska återgå och vara i första hand ett konjunkturpolitiskt instrument för att stimulera efterfrågan och sysselsättningen under sämre tider. På lång sikt är det svårt att uttala sig om konsekvenserna av ROT-reformen, men som sagt uteblir effekterna alltmera kommer det att bli allt svårare att motivera nyttan med reformen.

ROT-reformen har inte varit effektiv i regionalt perspektiv i bemärkelsen att vi fått en större spridning och förflyttningar av nybildningar av företag i andra områden än storstadsnära områden. Vi kan konstatera att cirka 80 procent av företagen är lokaliserade i en storstadskommun eller i en kommun nära en storstad.⁸³ Lokaliseringsmönstret är relativt stabilt över tid och det finns inte någon indikation på en ökande koncentration till storstadsregioner. Lokaliseringsmönstret för ROT-nischade företag är relativt likt RUT-nischade företag. Det som skiljer är att det är en lägre andel ROT-nischade företag som är lokaliserade i storstadskommuner, men fler i täta kommuner nära en större stad än vad som gäller för RUT. Stora delar av reformen får på så sätt större genomslag i storstadskommuner och täta kommuner nära en storstad. Framför allt täta kommuner nära en storstad. Resultaten pekar på att reformens effekter är relativt koncentrerade till vissa typer av regioner.

Reformen har inte på samma sätt som inom RUT bidragit till att skapa företag som kombinerar olika avdrag, det vill säga i bemärkelsen företag som använder sig av både ROT- och RUT-avdrag. Jämfört med RUT-nischade företag är det en låg andel av de ROT-nischade företagen som även klassas som RUT-nischade, det vill säga de utför både RUT- och ROT-tjänster i relativt stor utsträckning.

Vi kan se att överlevnadsgraden hos de ROT-nischade företagen är högre än hos RUT och relativt hög jämfört med företag generellt sett. Vi kan även notera att det är en högre andel som förblir ROT-nischade över en femårsperiod än vad som gäller för RUT-nischade företag.

Tillväxtnanalys första slutsats är att ur ett näringspolitiskt perspektiv har reformen bidragit till att skapa nya företag, framför allt under det första året (2010). Ett positivt resultat är att överlevnadsgraden för de ROT-nischade företagen är hög, men däremot verkar det inte ha skapats många växande företag. Huruvida överlevnadsgraden och tillväxten i företag är en följd av reformen eller inte kommer att studeras närmare i den kommande effektutvärderingen.

4.5 ROT-reformen och nyanställningar

Över 90 procent av de anställda var sysselsatta året innan och hade sin primära inkomst från ett förvärvsarbete. Ungefär 94 procent för männen och 90 procent för kvinnorna. Under den studerade perioden har procentsatserna legat relativt stabilt.

Sett till den delpopulation som inte hade ett arbete i ett ROT-nischat företag året innan, kom merparten från annat förvärvsarbete. Under perioden låg det mellan 74,5 och 79 procent. Mellan 9–13 procent utgjordes av gruppen ”I utanförskap”, som innefattar personer med inkomst från arbetslöshet, arbetsmarknadspolitiskt program, sjukskrivning, inkomst bistånd eller ingen inkomst. Resterande var studerande eller pensionärer. Av de nyanställda som inte kom från annan sysselsättning saknade mellan 32–39 procent tidigare

⁸³ Denna siffra inkluderar även landsbygdskommuner nära en storstad.

förvärvsinkomst. Den totala gruppen som inte kom ifrån förvärvsarbete låg ungefär på samma andel som för samtliga företag i Sverige.

Studerar vi utbildningsbakgrunden av de nyanställda i ROT-företagen kan vi se en viss förskjutning, där andelen med en kortare utbildning än 3-årigt gymnasium minskar med drygt 6 procent under perioden 2010 till 2015. Samtidigt sker ungefär lika stora ökningar av antalet anställda personer med en 3-årig gymnasial utbildning samt en eftergymnasial utbildning som är 3 år eller längre. I jämförelse med det nationella genomsnittet kan vi se att under perioden⁸⁴ anställer ROT-nischade företag en större andel med gymnasial utbildning och en marginellt lägre andel med en kort eftergymnasial utbildning, det vill säga en utbildning som är 2 år eller kortare, samt en mycket lägre andel med en lång eftergymnasial utbildning.

Den största förändringen av de nyrekryterade i gruppen icke-sysselsättning är en nedgång av nyrekryteringar av dem med gymnasial utbildning även om den gruppen fortsätter att vara den störst. Under perioden observerar vi en positiv trend för män med eftergymnasial utbildning. När det gäller kvinnor rekryterar de ROT-nischade företagen betydligt färre från gruppen icke-sysselsatta i jämförelse med männen. Dock uppvisar de samma mönster som män det vill säga en minskning av gruppen med gymnasial utbildning samt att gruppen med lång eftergymnasial utbildning står för den största andelsökningen.

Som vi tidigare nämnt är det förhållandevis få kvinnor i branschen som är företagare eller anställda vilket gör att eventuella jämförelser mellan män och kvinnor ska göras med största försiktighet.

4.6 Vad händer sen?

Innebär ett arbete i ett ROT-nischat företag goda chanser till en mer fast etablering på arbetsmarknaden? Vår uppföljning sträcker sig upp till tre år efter att de arbetat i ett ROT-nischat företag. Kvinnor stannar generellt sett i mindre utsträckning i ett ROT-nischat företag än män. Ungefär hälften av kvinnorna och över 65 procent av männen är kvar efter tre år. Om vi studerar födelseland kan vi konstatera att strax över 46 procent för både utlandsfödda och personer födda i Sverige är kvar i ett ROT-nischat företag om de har en lång utbildning.⁸⁵ Skillnaden syns för andra grupperna det vill säga för de som inte har en lång utbildning, då stannade drygt 62 procent av de inrikes födda medan knappt 51 procent av de som var födda utomlands. Det fanns också en skillnad för gruppen utrikes födda som hamnat i utanförskap tre år efter sysselsättning i ett ROT-företag. Siffrorna varierar lite beroende på utbildningsnivå men i genomsnitt var det strax över 20 procent av de utrikes födda motsvarade för de svenskfödda låg strax under 10 procent. Eftersom det är nästan 15 procent av de utrikesfödda som har en okänd utbildningsbakgrund i jämförelse med drygt 0,1 procent för inrikes födda ska resultaten tolkas med viss försiktighet.

⁸⁴ Det sker en minskning av andelen nyrekryteringar från gruppen med gymnasial utbildning med nästan 13,5 procent och en ökning av andelen nyrekryteringar från gruppen med en lång eftergymnasial utbildning, dvs. en utbildning som är 2 år eller kortare, med drygt 9 procent.

⁸⁵ Med lång utbildning avses 3-årig eftergymnasial utbildning eller längre.

Referenser

- Carbonnier, C. & Morel, N. (red.) *Work and welfare in Europe, The Political Economy of Household Services in Europe*, England: Palgrave Macmillan, 2015.
- Europeiska kommissionen (2018-11-23). http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_sv
- IFAU. *Regleringen av arbetsmarknaden och anställningsförhållanden för hushållstjänster 2006:7*, Uppsala, 2006.
- Konjunkturinstitutet. *Samhällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster, 2005:7*. Stockholm: Konjunkturinstitutet.
- Nyberg, A. RUT avdraget – subventionering av vit sysselsättning eller av höginkomsttagarnas fritid? *Fronesis*, nr.42–43 (2013), s.114–130.
- Regeringen. *Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder, Proposition 2008/09:178*, Stockholm, 2009.
- Riksskatteverket. *Redovisning av privata tjänster, Rapport 1996:5*. Stockholm: Riksskatteverket, 1996.
- SCB 2003. *SNI 2002 – Standard för svensk näringsgrensindelning 2002*
- SCB. *Registerbaserad aktivitetsstatistik, 2007:12*. Örebro: SCB, 2007.
- SCB. *Levnadsförhållanden rapport 123, Nu för tiden. En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11*. Örebro: SCB, 2012.
- SCB 2018-08-27. *Andel hushåll efter region, boendeform, hushållsstorlek och år*. http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HE__HE0111/HushallT26/table/tableViewLayout1/?rxid=a6ba7428-ec19-4b00-993e-08f1eb680988
- Skatteverket. *Svartköp och svartjobb i Sverige, Rapport 2006:4*. Stockholm: Skatteverket, 2006.
- Skatteverket. *Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01*. Stockholm: Skatteverket, 2011.
- Skatteverket. *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del II. Fördjupad analys av rot- och rutavdrag, investeringssparkonto och delägare i fåmansbolag ur ett jämställdhetsperspektiv*. 2018.
- Skatteverket 2018-08-22. *Rut- och rotutbetalningar, statistik*. <https://skatteverket.entricscape.net/catalog/9/datasets/11>
- Skatteverket 2018-09-10. *Villkor för att få rotavdrag*. <https://www.skatteverket.se/privat/fastigheterochbostad/rotochrutarbete/villkorforattfarotavdrag.4.5947400c11f47f7f9dd80004014.html>
- SOU 1994:43. *Tjänstutredningen*.
- SOU 1997:17. *Tjänsteskatteutredningen*.
- Tillväxtanalys. *Strukturförändringar under finanskrisen – en kartläggning, PM:2013:07*, Östersund: Tillväxtanalys, 2013.

Tillväxtanalys. Bättre statistik för en bättre regional- och landsbygdspolitik, PM 2014:04, Östersund: Tillväxtanalys, 2014.

Tillväxtanalys. RUT-reformen – en deskriptiv analys av företagen och företagarna, PM 2018:12, Östersund: Tillväxtanalys, 2018.

Tillväxtanalys. Branschspecifika skattelättnader – en internationell jämförelse, PM 2018:23, Östersund: Tillväxtanalys, 2018.

Bilaga 1 Branscher ROT-nischade företag

Tabell 4 Branscher för ROT-nischade företag 2010–15

Bransch	SNI07-kod (3-siffrig)	Andel (procent)
Slutbehandling av byggnader	433	30,8
Byggande av bostadshus och andra byggnader	412	21,2
Elinstallationer, VVS-arbeten och andra bygginstallationer	432	16,2
Annan specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	439	7,2
Rivning av hus samt mark- och grundarbeten	431	4,3
Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet o.d.	711	2,1
Tillverkning av varor av trä, kork, halm, rotting o.d.	162	1,7
Specialiserad butikshandel med heminredningsartiklar och husgeråd	475	1,2
Annan specialiserad partihandel	467	1,2
Fastighetsrelaterade stödtjänster	811	1,1
Tillverkning av möbler	310	0,9
Blandat jordbruk	15	0,7
Skogsförvaltning och skogsskötsel	21	0,7
Rengöring och lokalvård	812	0,6
Uthyrning och förvaltning av egna eller arrenderade fastigheter	682	0,5
Odling av ett- och tvååriga växter	11	0,5
Beläggning och överdragning av metall; metallegoarbeten	256	0,5
Husdjursskötsel	14	0,4
Allmännyttiga anläggningsarbeten	422	0,4
Reparation av metallvaror, maskiner och apparater	331	0,4
Vägtransport, godstrafik och flyttjänster	494	0,3
Konsulttjänster till företag	702	0,3
Partihandel med hushållsvaror	464	0,3
Underhåll och reparation av motorfordon utom motorcyklar	452	0,3
Specialiserad designverksamhet	741	0,3
Reparation av hushållsartiklar och personliga artiklar	952	0,3
Skötsel och underhåll av grönytor	813	0,2
Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet	900	0,2
Partihandel med övriga maskiner och övrig utrustning	466	0,2
Drivning	22	0,2
Andra konsumenttjänster	960	0,2
Fastighetsförmedling och fastighetsförvaltning på uppdrag	683	0,2
Uthyrning och leasing av annan utrustning och andra maskiner och materiella tillgångar	773	0,2
Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.	620	0,2

Bransch	SNI07-kod (3-siffrig)	Andel (procent)
Service till jordbruk och bearbetning av skördade växter	16	0,2
Sågning och hyvling av trä	161	0,1
Personaluthyrning	782	0,1
Byggnadsmetallvarutillverkning	251	0,1
Detaljhandel, ej i butik, på torg eller marknad	479	0,1
Provisionshandel utom med motorfordon	461	0,1
Byggande av fartyg och båtar	301	0,1
Redovisning och bokföring, revision, skatterådgivning	692	0,1
Reklamverksamhet	731	0,1
Övrig verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	749	0,1
Annan textiltillverkning	139	0,1
Annan metallvarutillverkning	259	0,1
Avloppsrening	370	0,1
Anläggning av vägar och järnvägar	421	0,1
Övrig specialiserad butikshandel med hushållsvaror	477	0,1
Smidning, pressning, prägling och valsning av metall; pulvermetallurgi	255	0,1
Plastvarutillverkning	222	0,1
Andra anläggningsarbeten	429	0,1
Restaurangverksamhet	561	0,1
Installation av industrimaskiner och -utrustning	332	0,1
Handel med motorfordon utom motorcyklar	451	0,1
Sportverksamhet	931	0,1
Hugning, formning och slutlig bearbetning av sten	237	0,1
Specialiserad butikshandel med livsmedel, drycker och tobak	472	0,1
Stödtjänster till transport	522	0,1
Arbetsförmedling och rekrytering	781	0,1

Anm. Inkluderar branscher där avrundad andel är minst 0,1 %. För förklaring av SNI-koder och indelning se www.sni2007.scb.se.

Bilaga 2 Regional fördelning av ROT-nischade företag och deras arbetsställen

Tabell 5 Relativ fördelning av ROT-nischade företag

Län	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stockholm	0,229	0,232	0,230	0,232	0,233	0,232
Uppsala	0,037	0,037	0,036	0,037	0,036	0,037
Södermanland	0,029	0,029	0,029	0,029	0,029	0,029
Östergötland	0,041	0,041	0,041	0,041	0,040	0,040
Jönköping	0,033	0,033	0,034	0,034	0,034	0,034
Kronoberg	0,020	0,019	0,019	0,019	0,019	0,019
Kalmar	0,029	0,030	0,030	0,029	0,029	0,029
Gotland	0,012	0,013	0,013	0,013	0,013	0,013
Blekinge	0,014	0,015	0,015	0,015	0,015	0,015
Skåne	0,128	0,128	0,129	0,129	0,129	0,127
Halland	0,042	0,041	0,041	0,040	0,040	0,039
Västra Götaland	0,169	0,168	0,168	0,169	0,168	0,169
Värmland	0,027	0,026	0,027	0,026	0,026	0,027
Örebro	0,026	0,026	0,026	0,026	0,025	0,025
Västmanland	0,022	0,022	0,022	0,021	0,021	0,022
Dalarna	0,033	0,032	0,032	0,033	0,033	0,033
Gävleborg	0,029	0,028	0,029	0,029	0,028	0,029
Västernorrland	0,023	0,023	0,022	0,022	0,023	0,023
Jämtland	0,018	0,019	0,018	0,018	0,019	0,018
Västerbotten	0,020	0,019	0,019	0,019	0,019	0,019
Norrbottnen	0,019	0,019	0,019	0,019	0,019	0,020
Ej härledd	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Total	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

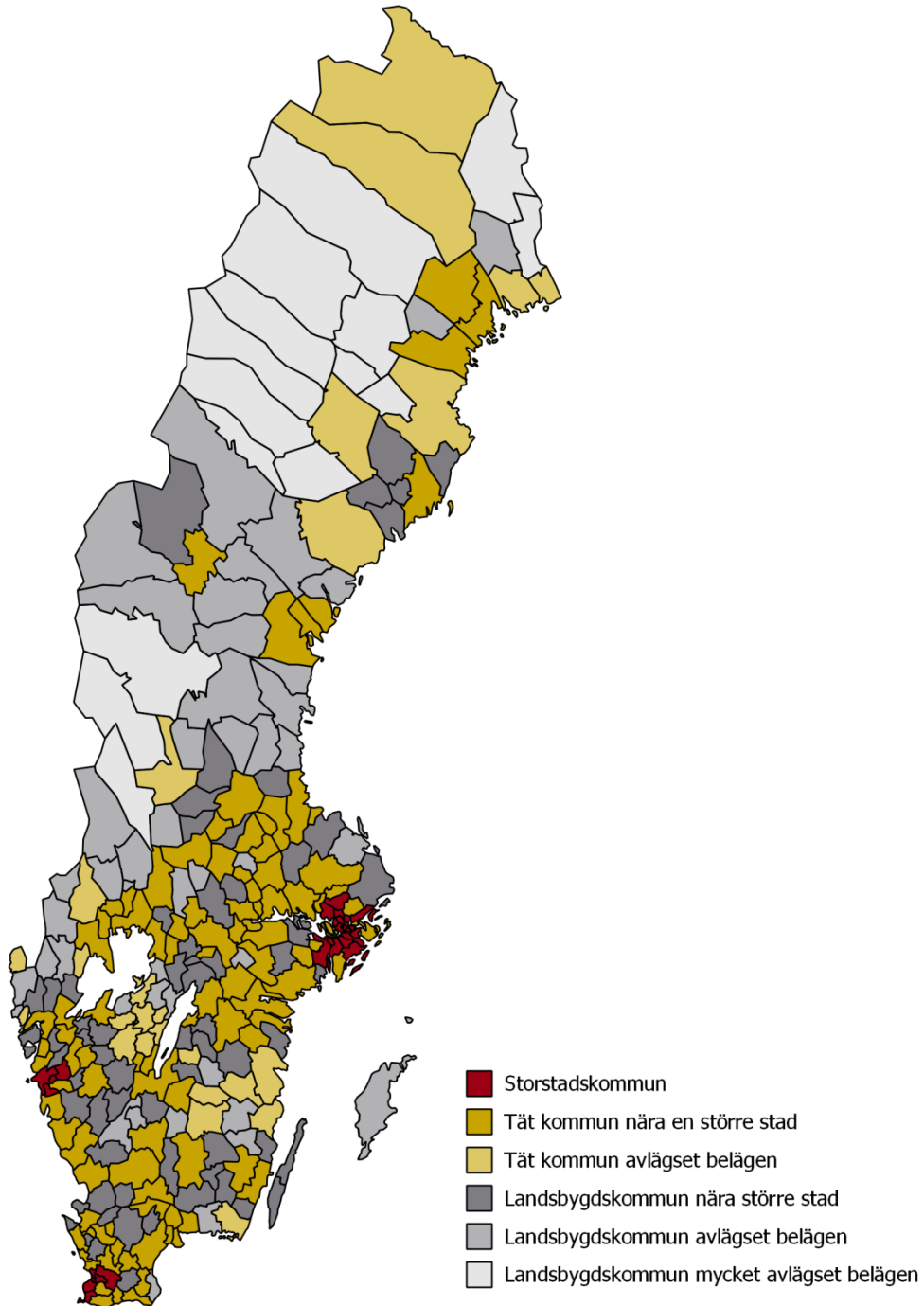
Källa: ROT, FEK, egen bearbetning

Tabell 6 Relativ fördelning av arbetsställen kopplade till ROT-nischade företag

Län	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stockholm	0,184	0,188	0,187	0,191	0,196	0,196
Uppsala	0,035	0,036	0,036	0,037	0,038	0,037
Södermanland	0,030	0,030	0,030	0,031	0,031	0,030
Östergötland	0,045	0,045	0,047	0,046	0,044	0,046
Jönköping	0,039	0,038	0,039	0,039	0,038	0,038
Kronoberg	0,022	0,021	0,022	0,023	0,022	0,021
Kalmar	0,033	0,034	0,033	0,031	0,030	0,029
Gotland	0,011	0,012	0,012	0,012	0,011	0,011
Blekinge	0,016	0,016	0,016	0,016	0,017	0,018
Skåne	0,122	0,121	0,126	0,124	0,123	0,123
Halland	0,041	0,042	0,042	0,041	0,041	0,040
Västra Götaland	0,171	0,170	0,174	0,174	0,171	0,171
Värmland	0,031	0,030	0,030	0,028	0,028	0,028
Örebro	0,028	0,028	0,028	0,027	0,028	0,028
Västmanland	0,024	0,023	0,023	0,022	0,024	0,025
Dalarna	0,039	0,037	0,037	0,038	0,037	0,038
Gävleborg	0,036	0,034	0,032	0,032	0,031	0,031
Västernorrland	0,028	0,027	0,025	0,026	0,026	0,027
Jämtland	0,019	0,018	0,018	0,017	0,018	0,017
Västerbotten	0,024	0,025	0,023	0,024	0,024	0,024
Norrbottnen	0,023	0,024	0,021	0,021	0,023	0,024
Ej härledd	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Total	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

Källa: ROT, FEK, LISA, egen bearbetning

Bilaga 3 Kommungrupper

Anm. Indelningen avser 2014 års indelning enligt definitionerna nedan

Definitioner av indelningen av kommuntyper

1. *Storstad*: Kommuner med mindre än 20 procent av befolkningen i rurala områden och en med angränsande kommuner samlad folkmängd på minst 500 000 invånare.
2. *Tät kommun, nära en större stad*: Övriga kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i rurala områden och minst 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
3. *Tät kommun, avlägset belägen*: Övriga kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i rurala områden och mindre än 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
4. *Landsbygdskommun nära en större stad*: Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden och minst 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
5. *Landsbygdskommun, avlägset belägen*: Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden och mindre än 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
6. *Landsbygdskommun, mycket avlägset belägen*: Kommuner med hela befolkningen i rurala områden och med minst 90 minuters genomsnittlig resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.

Trendberäkningar för byggsektorn

- Byggsektorn har här definierats som avdelning F enligt SCB SNI 2007 nomenklatur. För att få en långsiktig bild har data från 1993 till 2015 använts. I Figur 1 redovisas endast data för åren 2005–15, men beräkningarna grundas i data för perioden 1993–2015. Alla lönesummor har fastprisberäknats till 1995 års värde och därefter indexerats med 1995 som basår. Det betyder att värdena i Figur 1 ska tolkas som den relativa fastprisberäknade förändringen sedan 1995. Ett värde på 1,0 är således exakt samma värde som var aktuellt 1995 medan ett värde motsvarande 2,0 innebär en fördubbling av värdet. Till respektive mått har även två linjära trender skattats. Den ena gäller för hela den kända tidsperioden (1993–2015) och den andra gäller för perioden 2002–07. Anledningen till att den kortare trendskattningen startar 2002 är för att SCB då införde en ny SNI-standard. Den revideringen ska enligt SCB inte ha någon påverkan på resultat för denna aggregerade nivå gällande branschkategori byggverksamhet, avdelning F.⁸⁶ Men för att undvika onödiga frågor avseende just SNI-revideringar har vi valt att lägga starten för denna skattning vid 2002. Att trendskattningens underlag sträcker sig fram till just 2007 motiveras av tre orsaker:
- Under 2008 blev konsekvenserna av finanskrisen märkbara i Sverige.⁸⁷ Den nedgång som då noterades åberopas som ett av skälen till införandet av ROT-reformen.⁸⁸ Där nämns bland annat, att man med reformen vill bibehålla branschens volymer som gällde innan den konjunkturella nedgången blev aktuell. Därmed blir 2007 det sista år som i någon mening kan antas vara opåverkat av finanskrisen. Sedan kan man alltid

⁸⁶ SCB, 2003.

⁸⁷ Tillväxtanalys. Strukturförändringar under finanskrisen – en kartläggning, PM:2013:07, Östersund: Tillväxtanalys, 2013.

⁸⁸ Regeringen. Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder, Proposition 2008/09:178.

diskutera huruvida man i propositionen avsåg den absoluta volymen eller utvecklingen av branschen som det man ville bibehålla med hjälp av ROT-reformen. Detta är en fråga som inte kommer beröras vidare i denna delstudie utan tas upp av en uppföljande studie som har syftet att utvärdera reformen.

- Utvecklingen denna period avviker något från utvecklingen 1993–2001. Samtidigt är utvecklingen under denna period homogen i den meningen att den följer trenden för respektive mått tämligen väl. Med detta som bakgrund ger det oss en period på åtminstone 5 år med förhållandevis små avvikelser från den genomsnittliga utvecklingstakten för hela perioden. Det är därför rimligt att anta att det är denna utvecklingstakt som när reformen infördes uppfattades som ett normalt förhållande för detta branschaggregat.
- 2007 inför SCB en ny branschnomenklatur igen (SNI 2007). Denna innebär större ingrepp än den föregående revideringen. Även denna gång är förändringarna av sådan karaktär att de för branschaggregatet byggverksamhet (avdelning F) inte innebär några större förändringar av resultatet även om det skett förändringar i de underliggande branschgrupperna.⁸⁹ Viss försiktighet ska ändå anammas vid branschspecifika studier över denna definitionsförändring. Vid framställningen av tidsserien har jämförelser gjorts för de år då SCB redovisat branschtillhörighet enligt både SNI 2002 och SNI 2007. Jämförelsen visade till exempel att antalet sysselsatta i byggsektorn ökar med 0,3 procent, totala löneutbetalningen minskar med 0,2 procent och den genomsnittliga inkomsten per sysselsatt minskar med 0,1 procent som en direkt följd av övergången till SNI 2007. Dessa förändringar ska ses som administrativa då de är en konsekvens av hur data organiseras och inte en förändring förankrad i reella skeenden. Praktiskt innebär det att redovisningen i Figur 1 påverkas på så sätt att värdena från och med år 2007 är förskjutna med ovan nämnda faktor relativt värdena baserade på SNI 2002.

---

⁸⁹ SCB, 2007.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Tillväxtanalys, utvärderar och analyserar svensk tillväxtpolitik. Vi ger regeringen och andra aktörer inom tillväxtpolitiken kvalificerade kunskapsunderlag och rekommendationer för att effektivisera och utveckla statens arbete för hållbar tillväxt och näringslivsutveckling.

I vårt arbete fokuserar vi särskilt på hur staten kan främja Sveriges innovationsförmåga, på investeringar som stärker innovationsförmågan och på landets förmåga till strukturomvandling. Dessa faktorer är avgörande för tillväxten i en öppen och kunskapsbaserad ekonomi som Sverige. Våra analyser och utvärderingar är framåtblickande och systemutvecklande. De är baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Sakkunniga medarbetare, unika databaser och utvecklade samarbeten på nationell och internationell nivå är viktiga tillgångar i vårt arbete. Genom en bred dialog blir vårt arbete relevant och förankras hos de som berörs.

Tillväxtanalys finns i Östersund (huvudkontor) och Stockholm.

Du kan läsa alla våra publikationer på www.tillvaxtanalys.se. Där kan du också läsa mer om pågående och planerade projekt samt prenumerera på våra nyheter. Vi finns även på LinkedIn och Twitter.

